

Kommunale utfordringar – kommunepolitikarane, dei administrative leiarane og dei tillitsvalde sine synspunkt

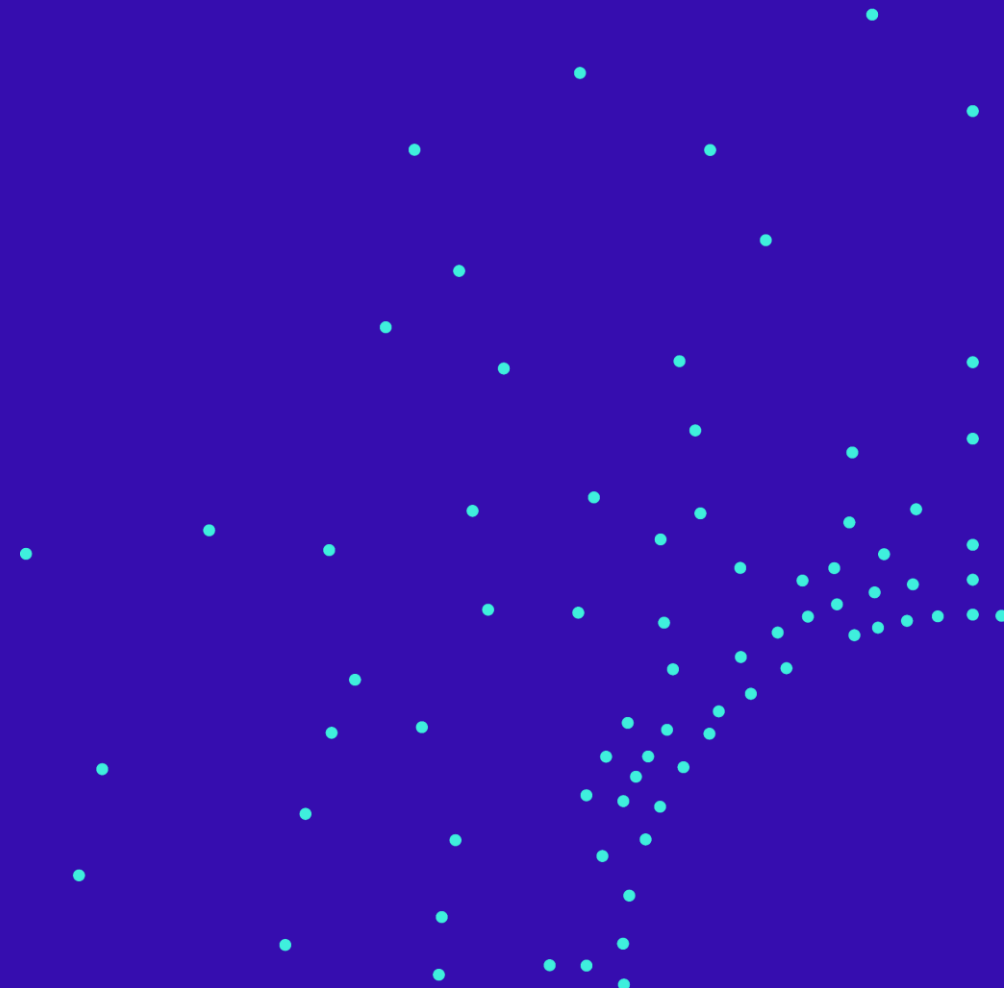
Hilmar Rommetvedt, forsker I / professor

Einar Leknes, forskningsleder

Fylkesmannen i Rogaland:

Kommunestruktur i Rogaland – samling for alle kommunar

Stavanger 18 juni 2019

Om kommuneundersøkelsen i Rogaland

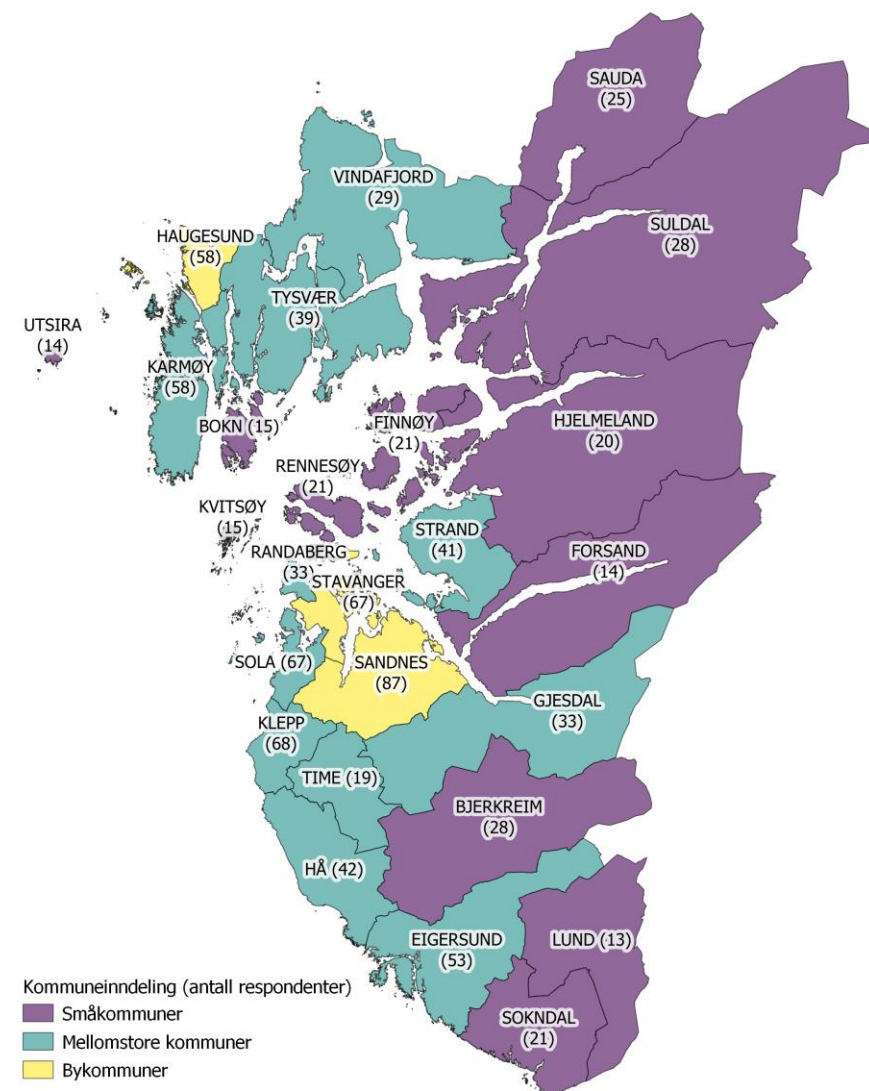

Omfattende spørreskjema distribuert pr e-post april 2019.

Rolle	Antall svar
Kommunepolitikere (kommunestyre, hovedutvalg)	414 (40%)
Administrative ledere (rådmann + 2 nivå under)	385 (55%)
Hovedtillitsvalgte	130 (57%)
Totalt (1969 spørreskjema)	929 (47%)

Kommunegruppe	Antall svar
Små kommuner (< 5000 innbyggere)	235 (46%)
Mellomstore kommuner	484 (49%)
Store bykommuner	212 (45%)
Totalt (1969 spørreskjema)	929 (47%)

- Svarprosent kommunene 29 - 59%, 19 av 26 kommuner mellom 35-50%

Verdier knyttet til kommunene som institusjoner

- Nærhet
- Demokrati
- Effektivitet
- Frihet
- Likhet

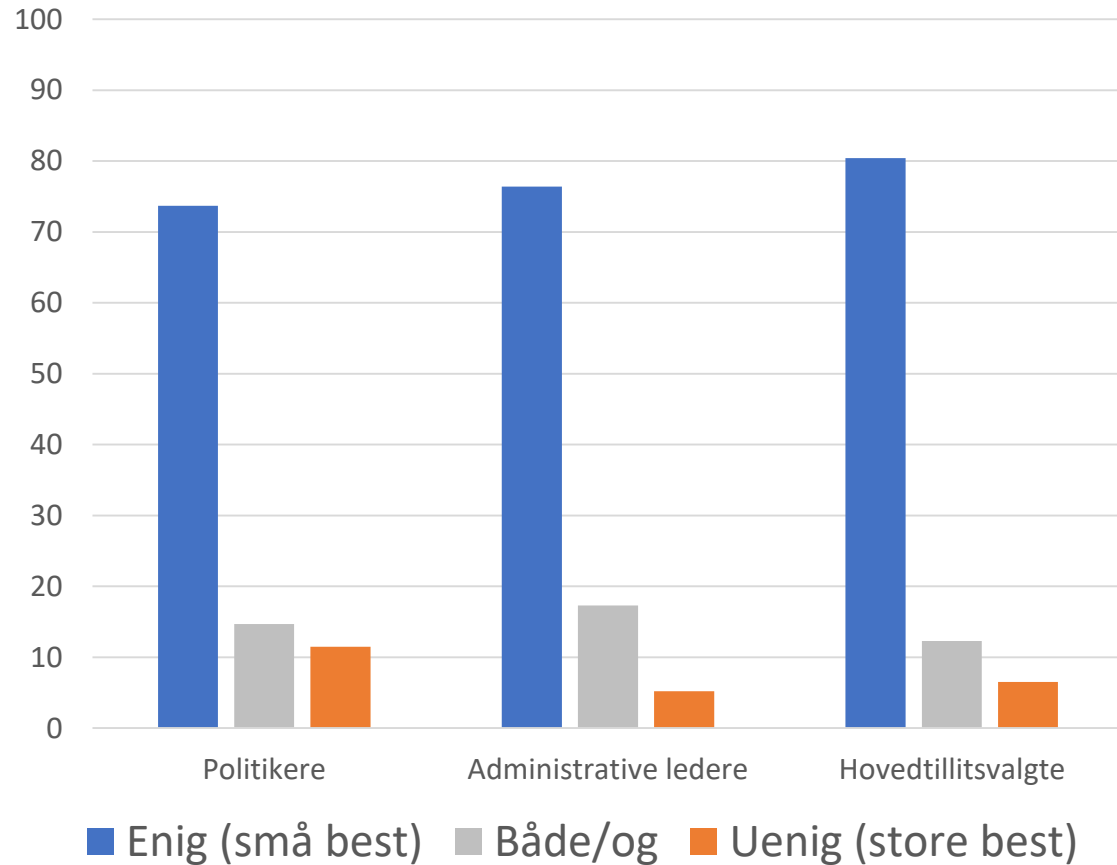
Er det variasjoner i verdivurderingene

- mellom tjenesteområdene?
- mellom politikere, administrative ledere og hovedtillitsvalgte?
- mellom små, mellomstore og store kommuner?

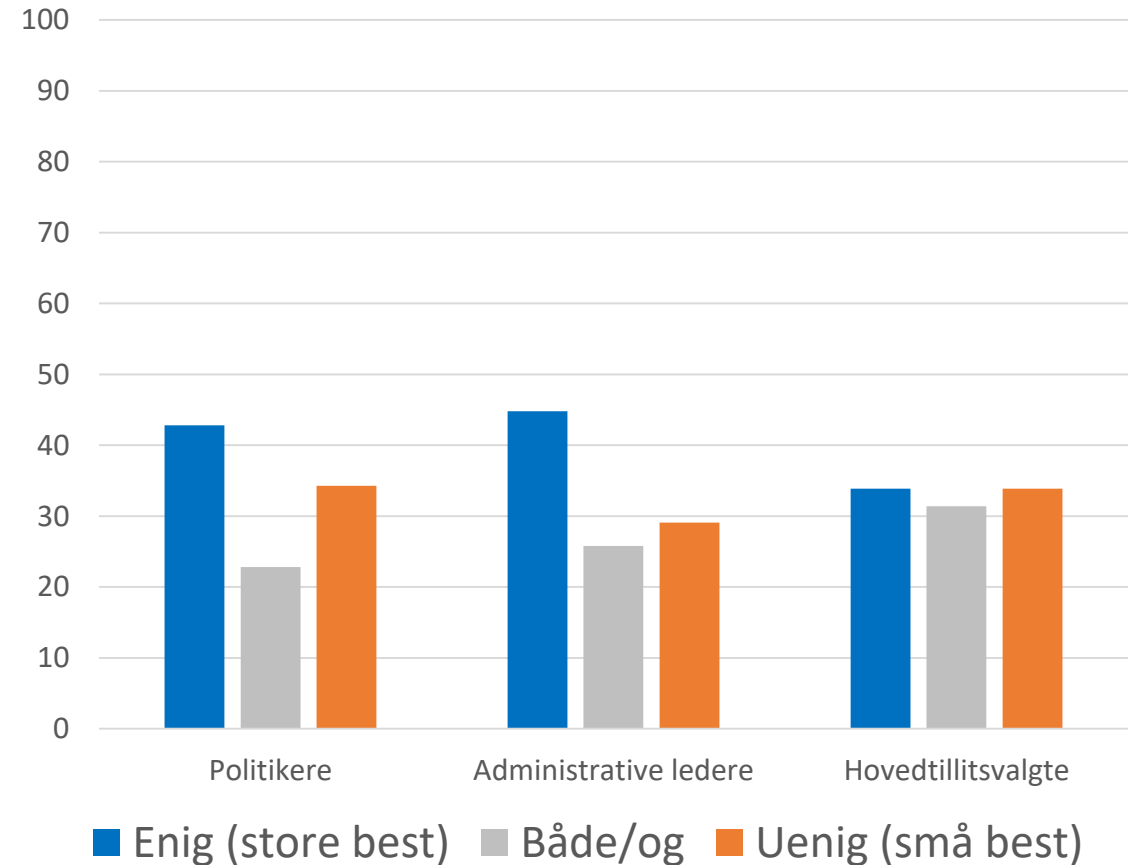
Innbyggernes påvirkningsmuligheter – ivaretagelse av innbyggernes behov (etter posisjon)

Innbyggerne i små kommuner har bedre påvirkningsmulighet enn i store

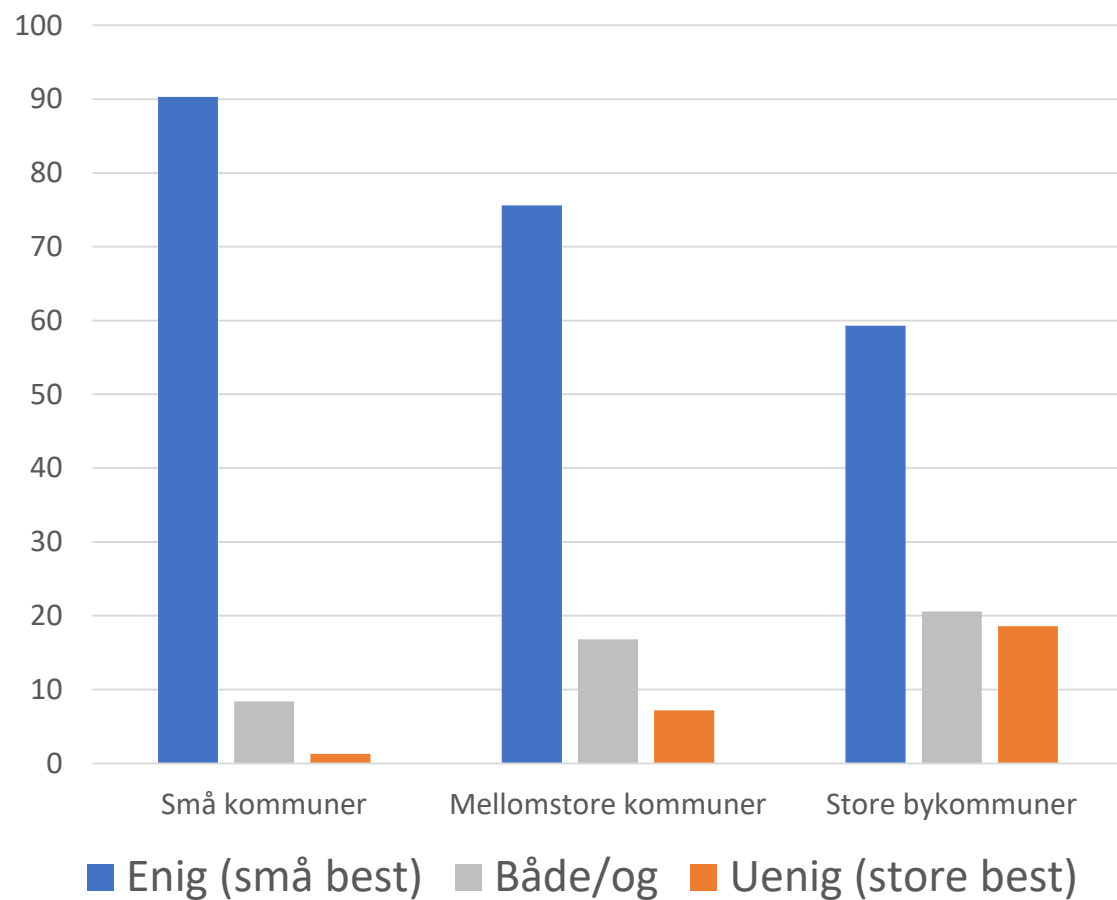
Store kommuner ivaretar innbyggernes behov bedre enn små

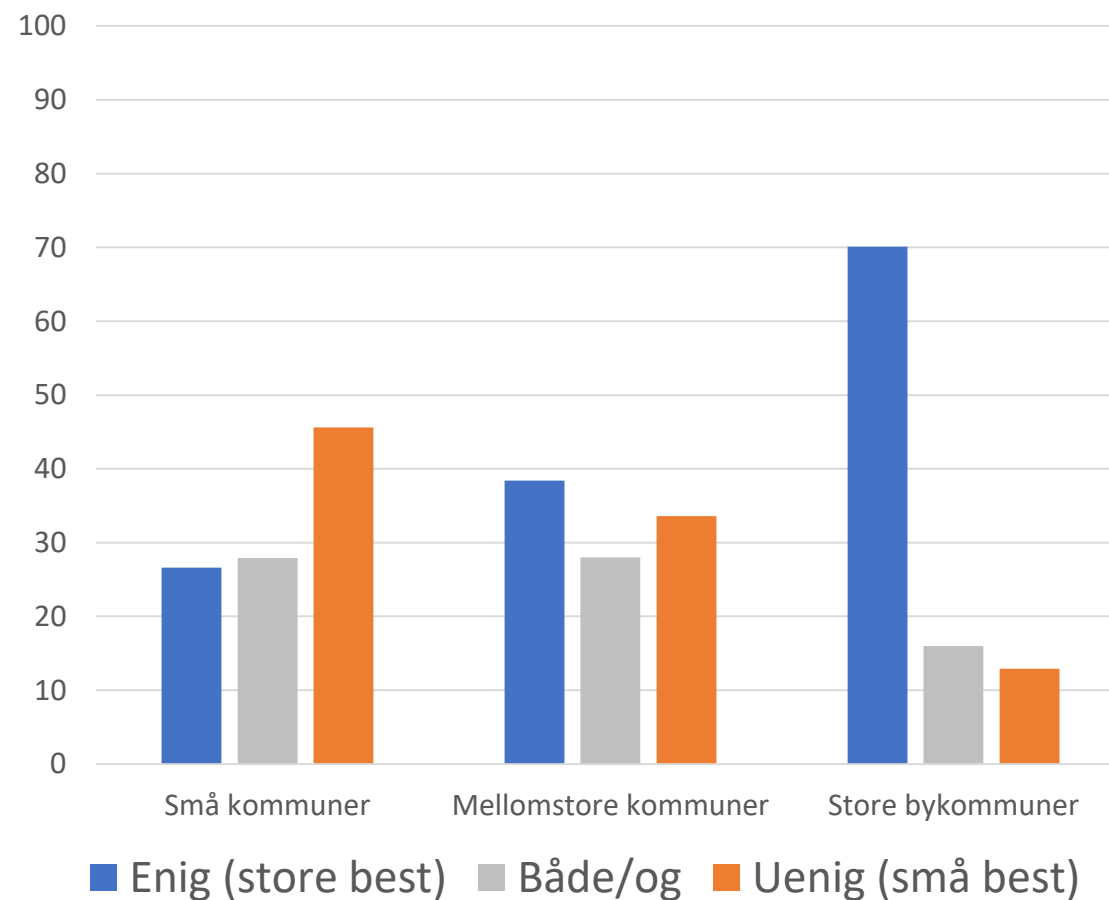
Innbyggernes påvirkningsmuligheter – ivaretagelse av innbyggernes behov (kommunestørrelse)

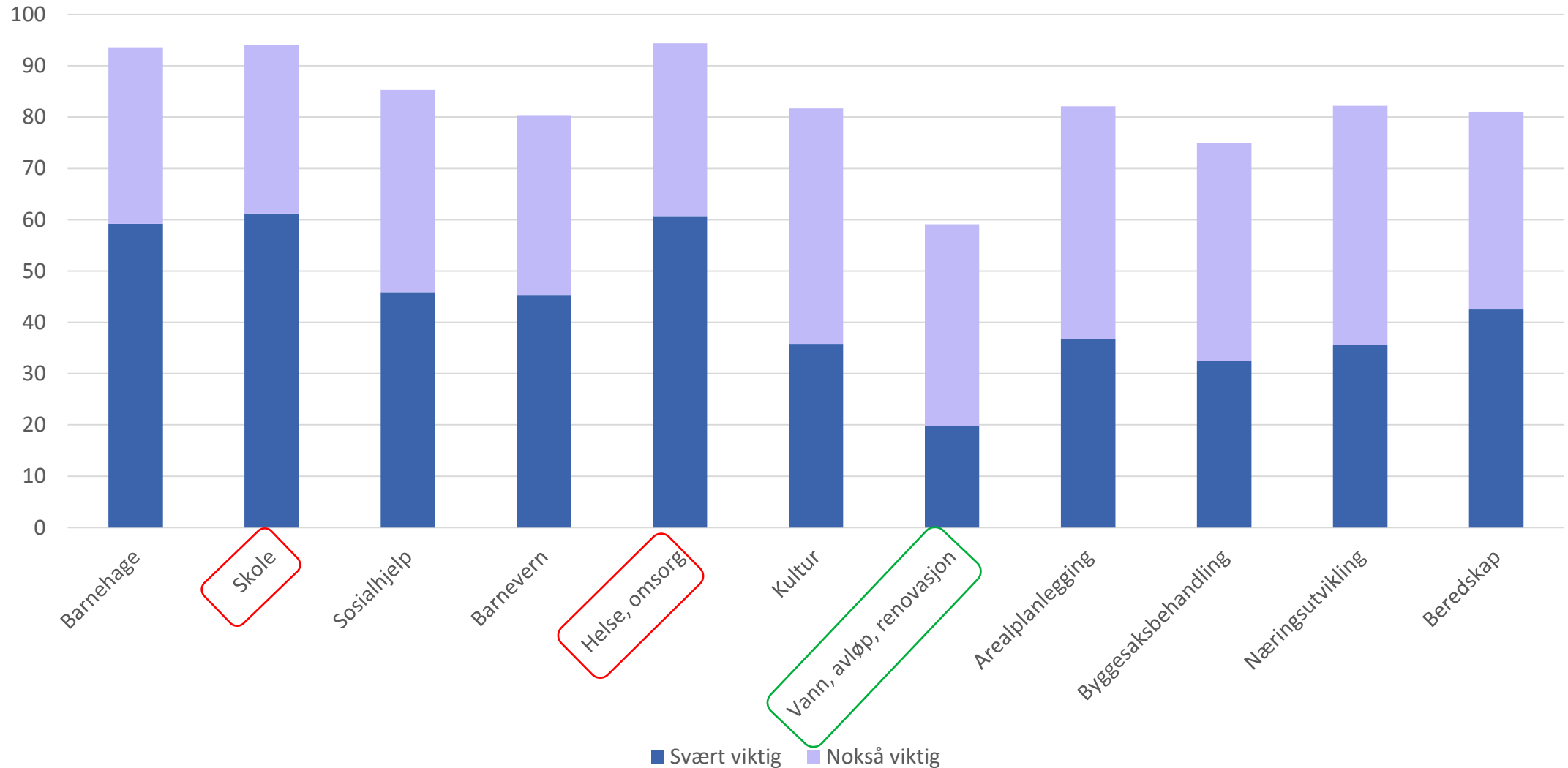
Innbyggerne i små kommuner har bedre påvirkningsmulighet enn i store

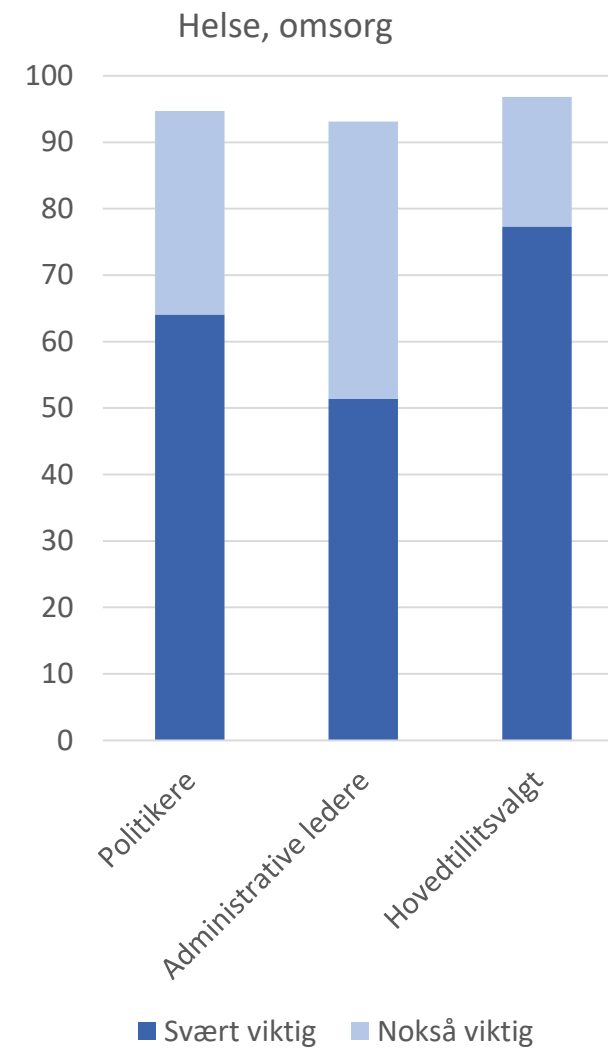
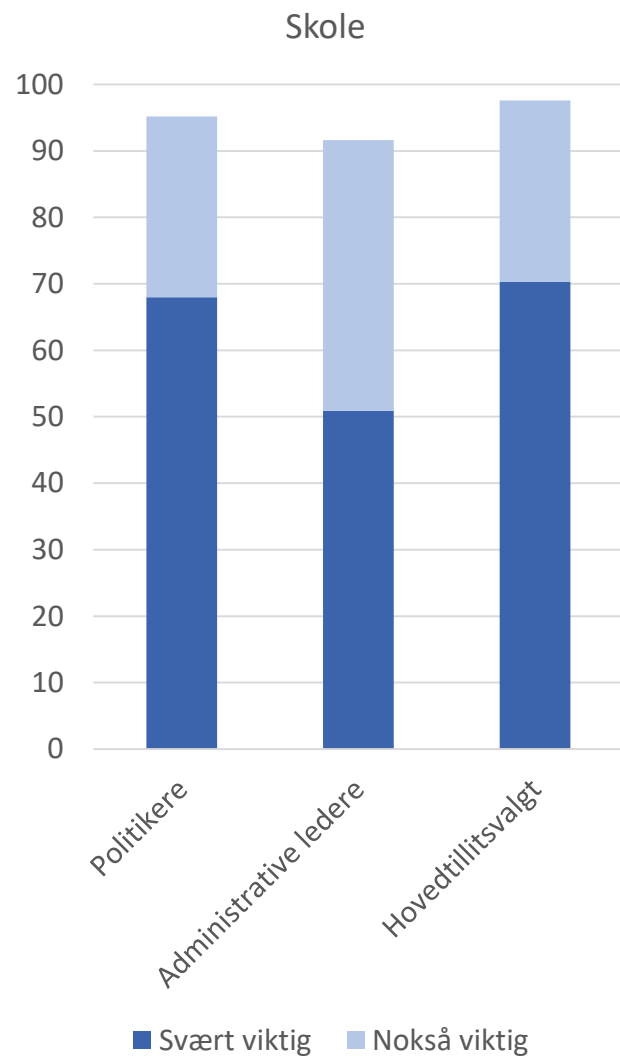
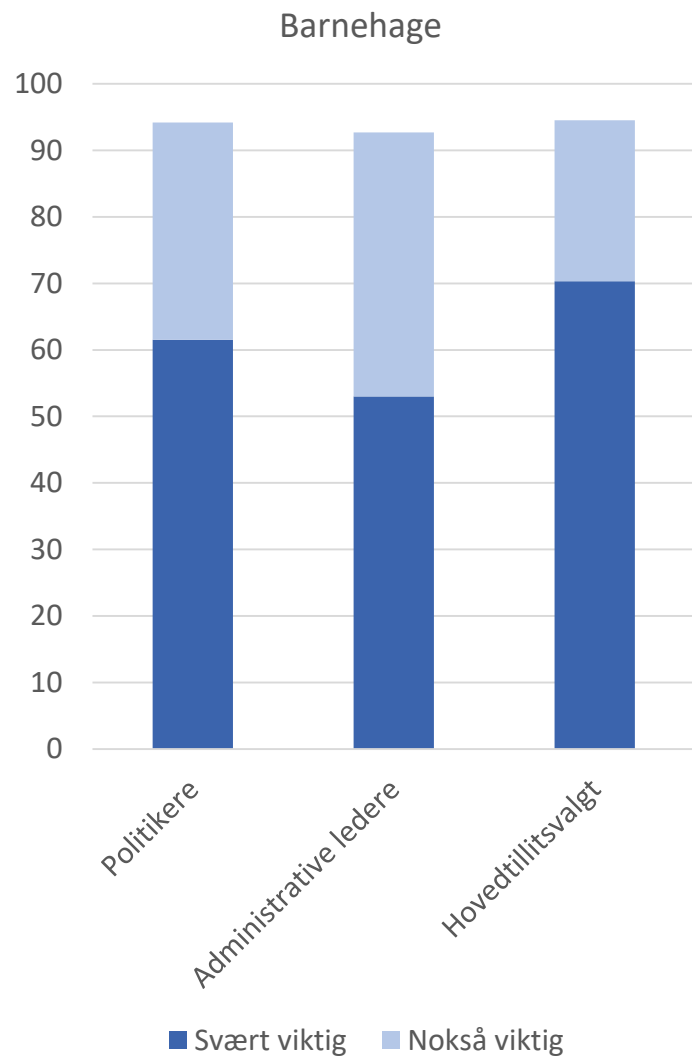
Store kommuner ivaretar innbyggernes behov bedre enn små

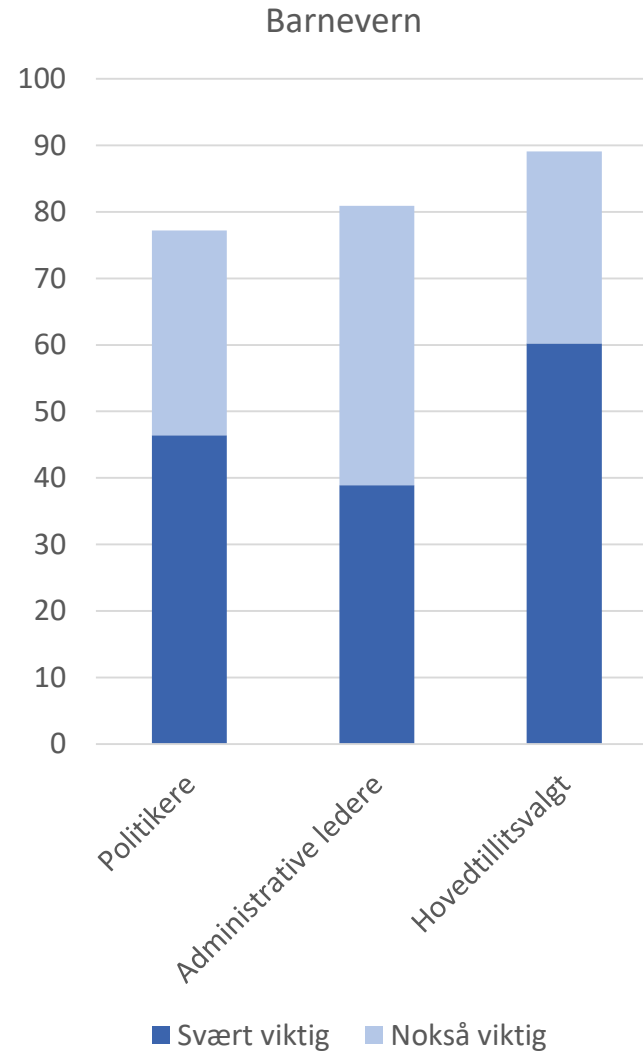
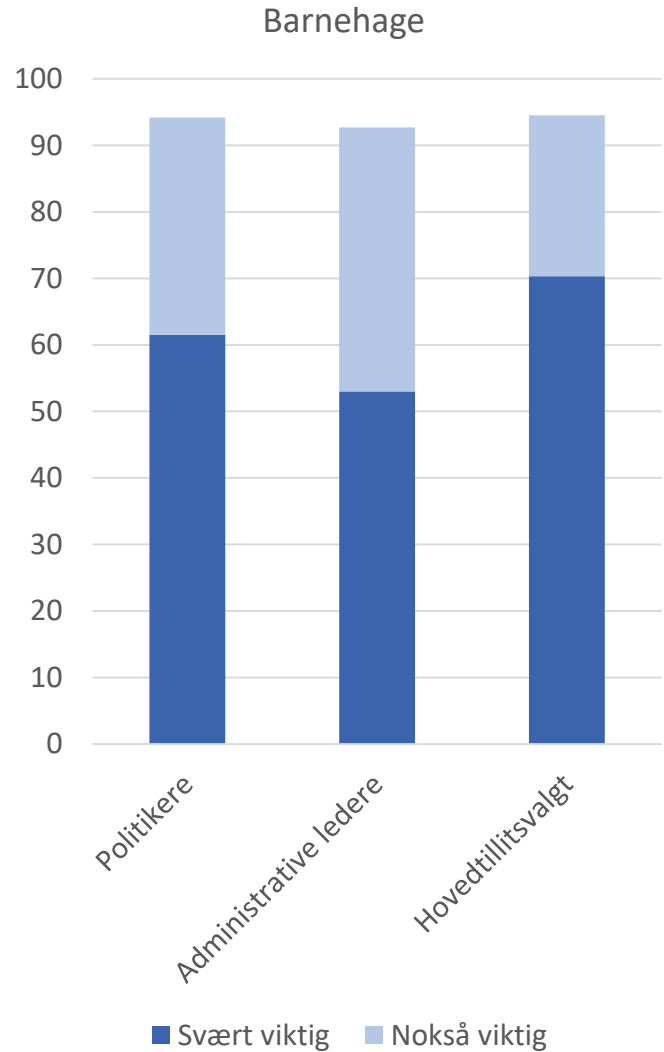
Hvor viktig er nærhet til innbyggerne når det treffes beslutninger om ... ? (alle)

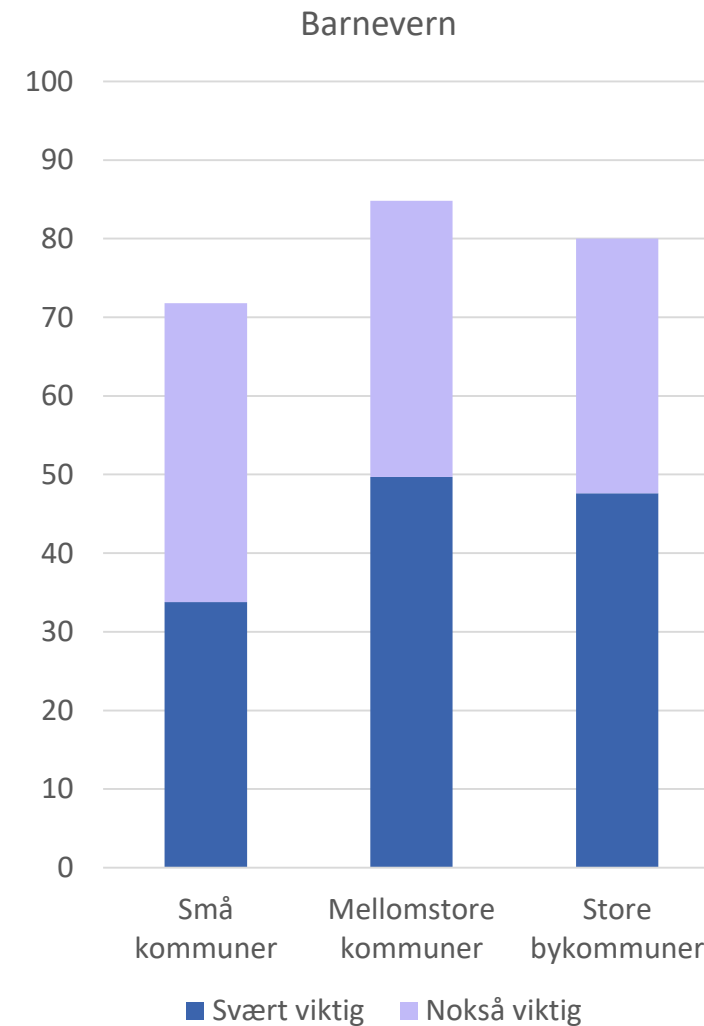
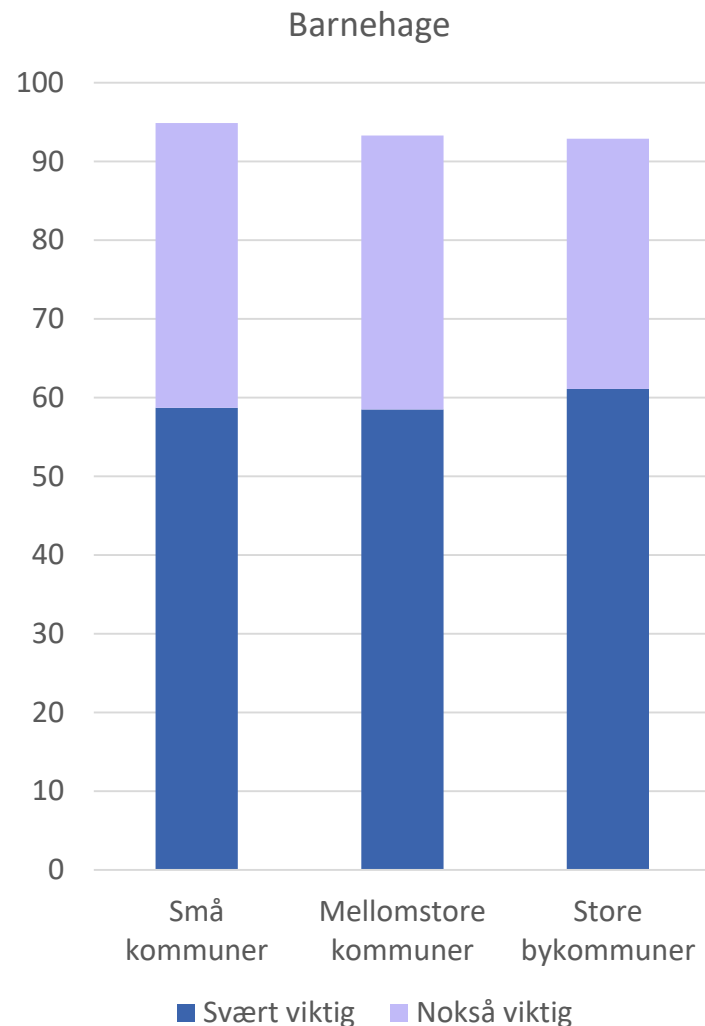
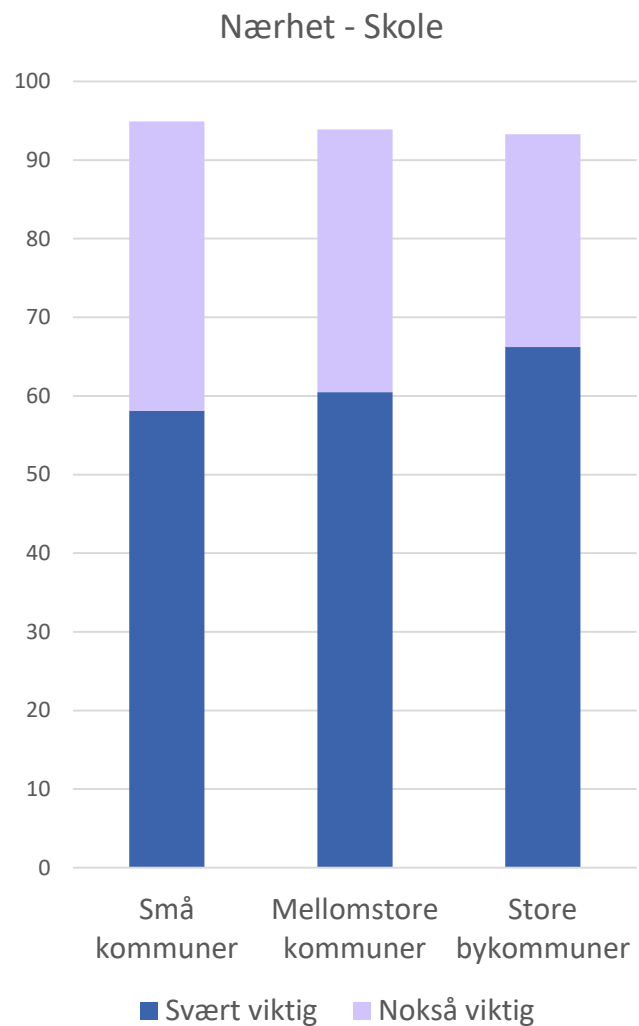
Hvor viktig er nærhet til innbyggerne når det treffes beslutninger om ... ? (etter posisjon)

Hvor viktig er nærhet til innbyggerne når det treffes beslutninger om ... ? (etter posisjon)

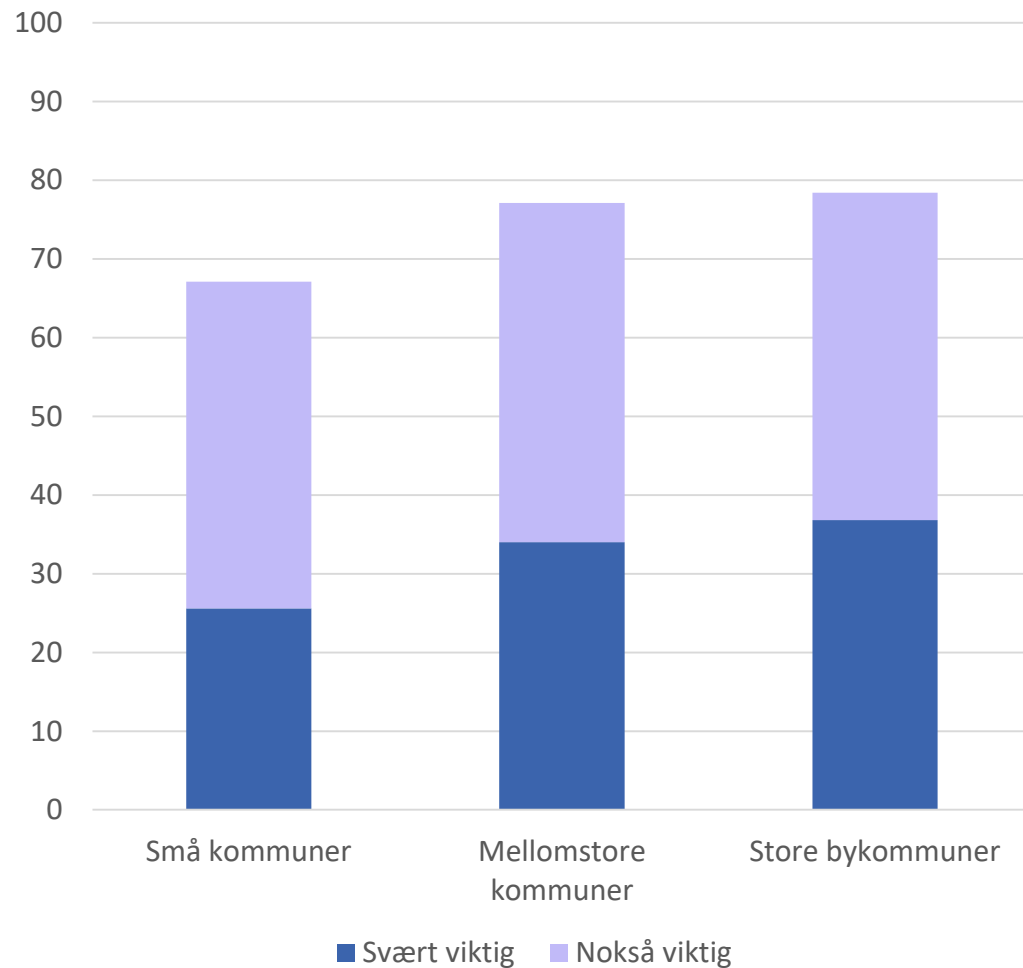
Hvor viktig er nærhet til innbyggerne når det treffes beslutninger om ... ? (etter kommunestørrelse)

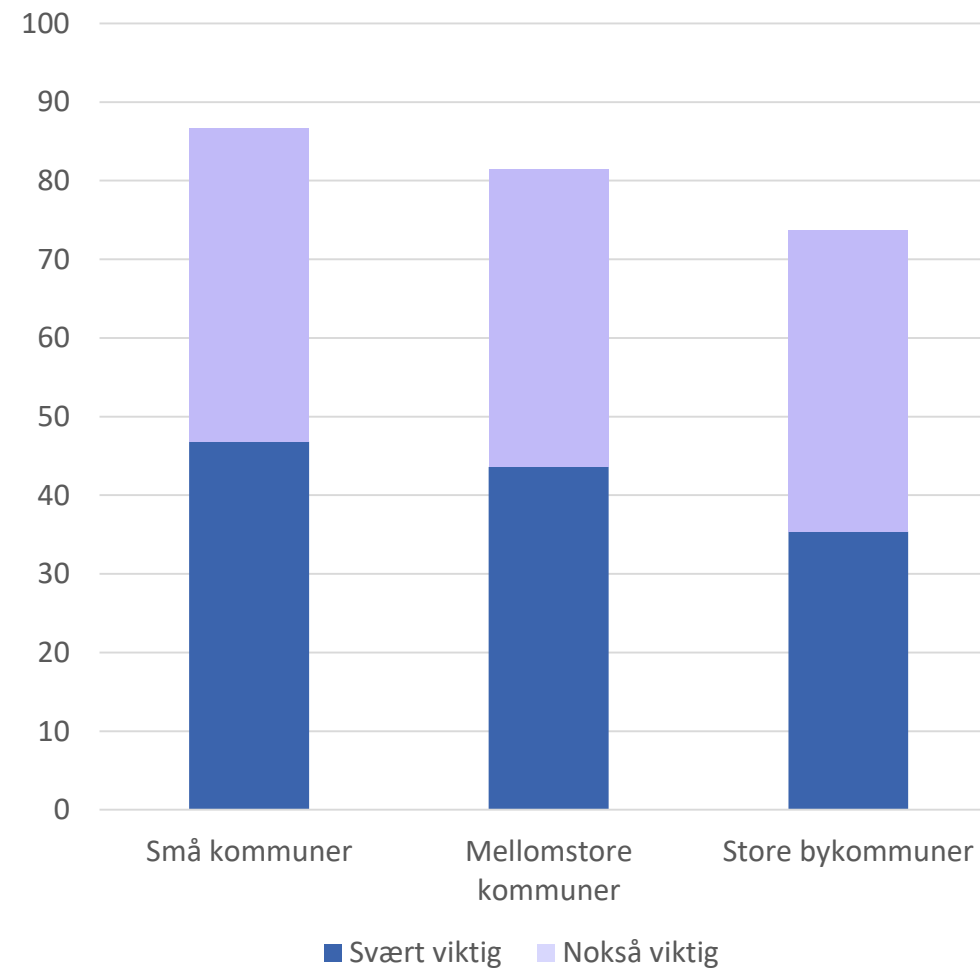
Hvor viktig er nærhet til innbyggerne når det treffes beslutninger om ... ? (etter kommunestørrelse)

Byggesaksbehandling

Beredskap

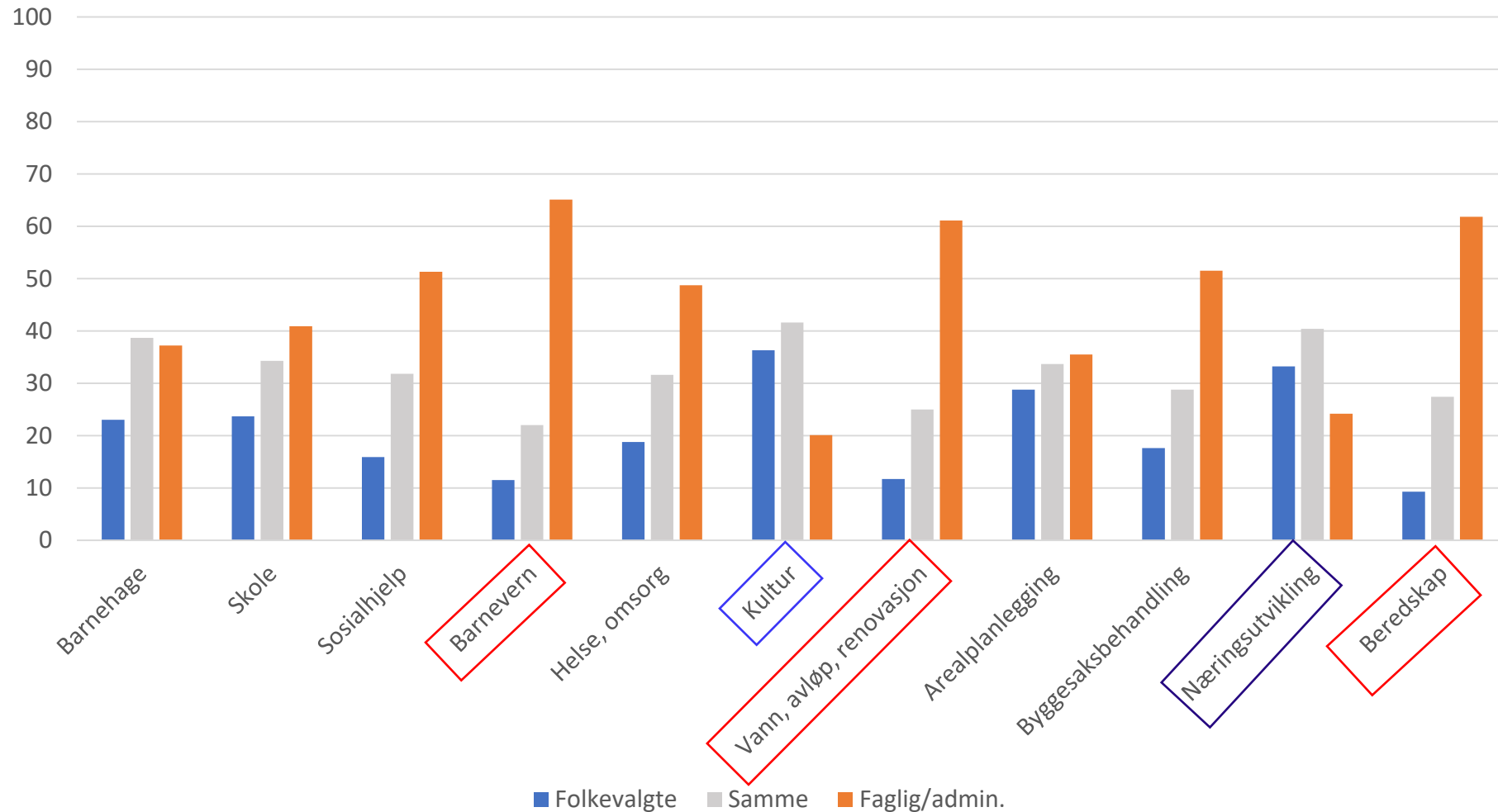
Hvor viktig er nærhet til innbyggerne når det treffes beslutninger om ... ?

- Nærhet er svært/nokså viktig på de fleste tjenesteområder
- men det varierer en del mellom de ulike områdene

- Hovedtillitsvalgte er mest opptatt av nærhet til innbyggerne,
- administrative ledere minst – politikerne i en mellomposisjon

- Mindre/ikke entydige forskjeller mellom små, mellomstore og store kommuner

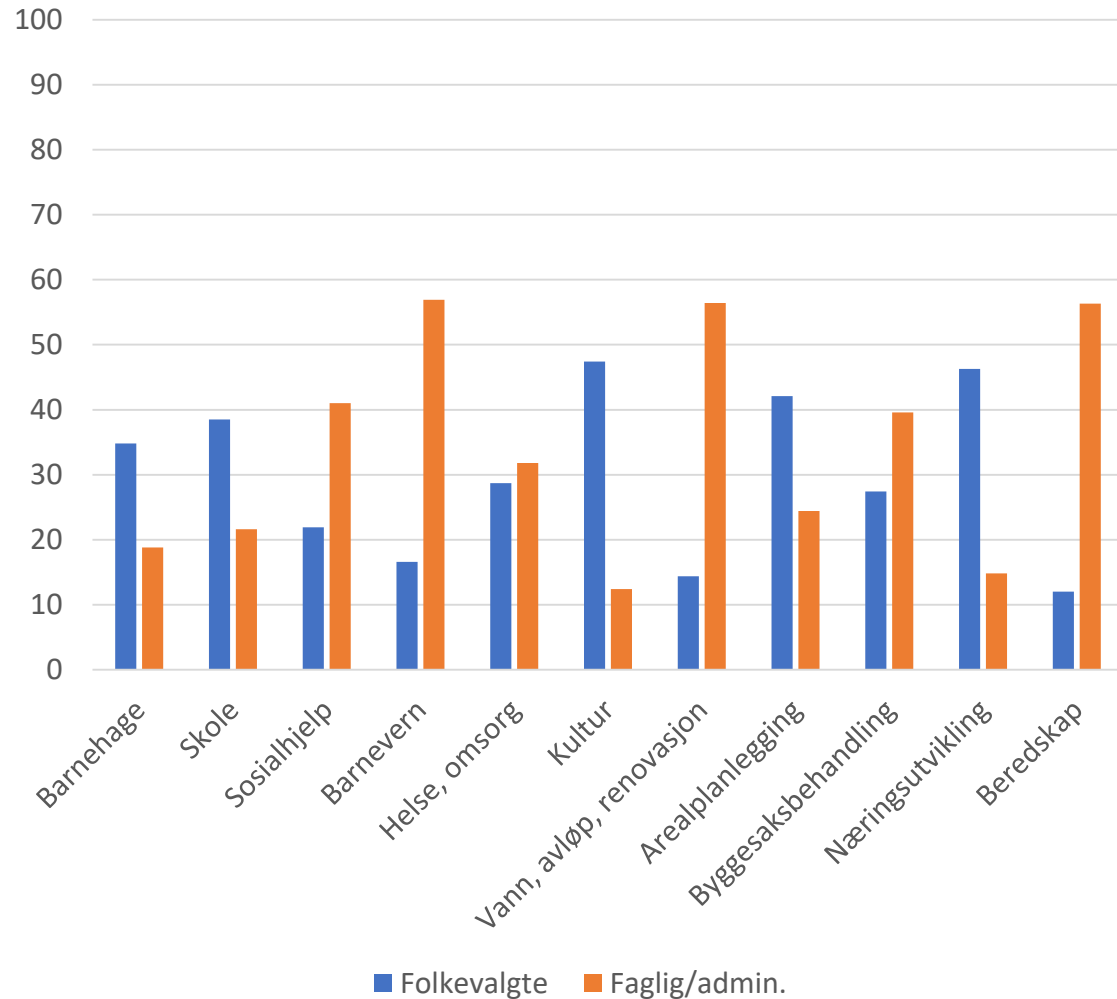
Mest vekt ved beslutninger: Folkevalgtes vurderinger eller faglig/administrative vurderinger? (alle)

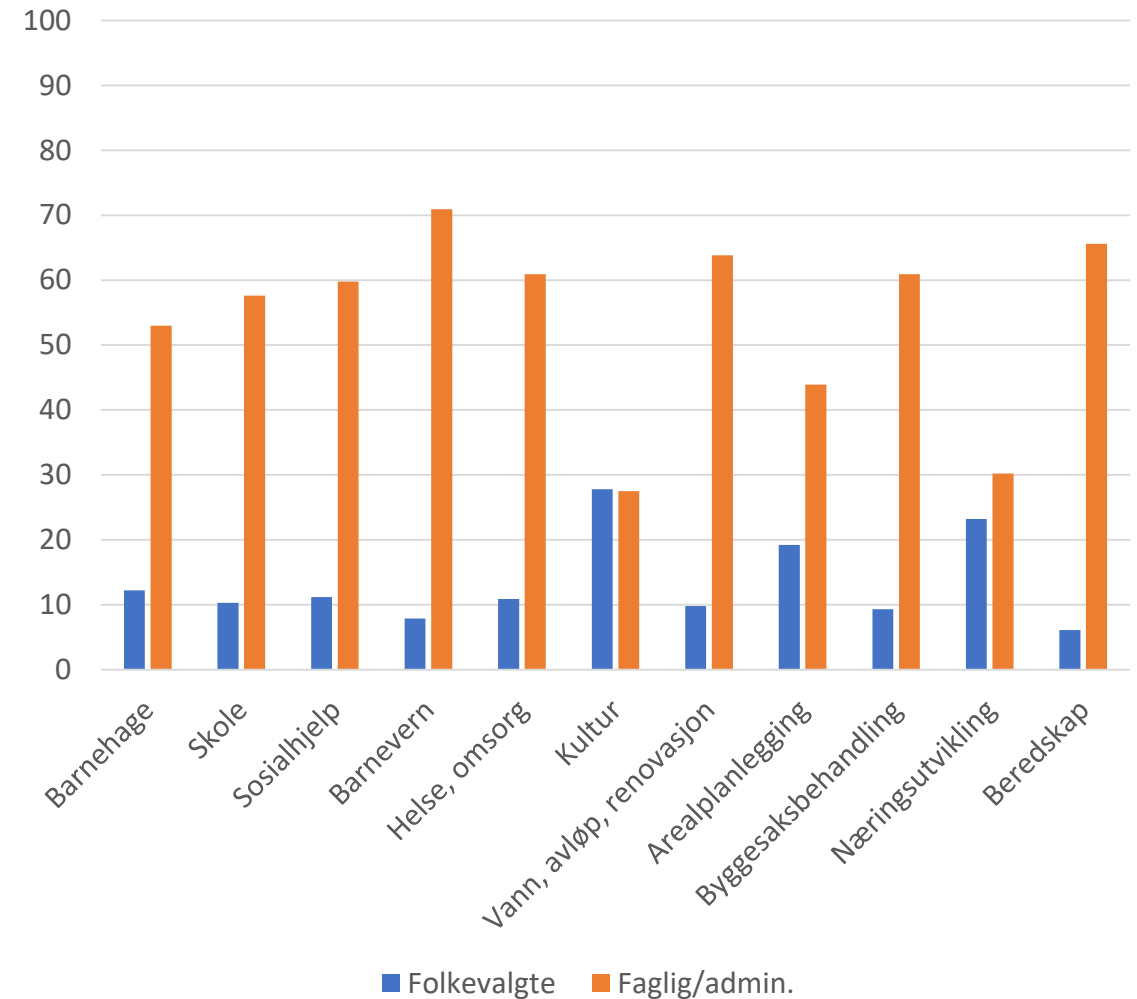
Mest vekt ved beslutninger: Folkevalgtes vurderinger eller faglig/administrative vurderinger? (etter posisjon)

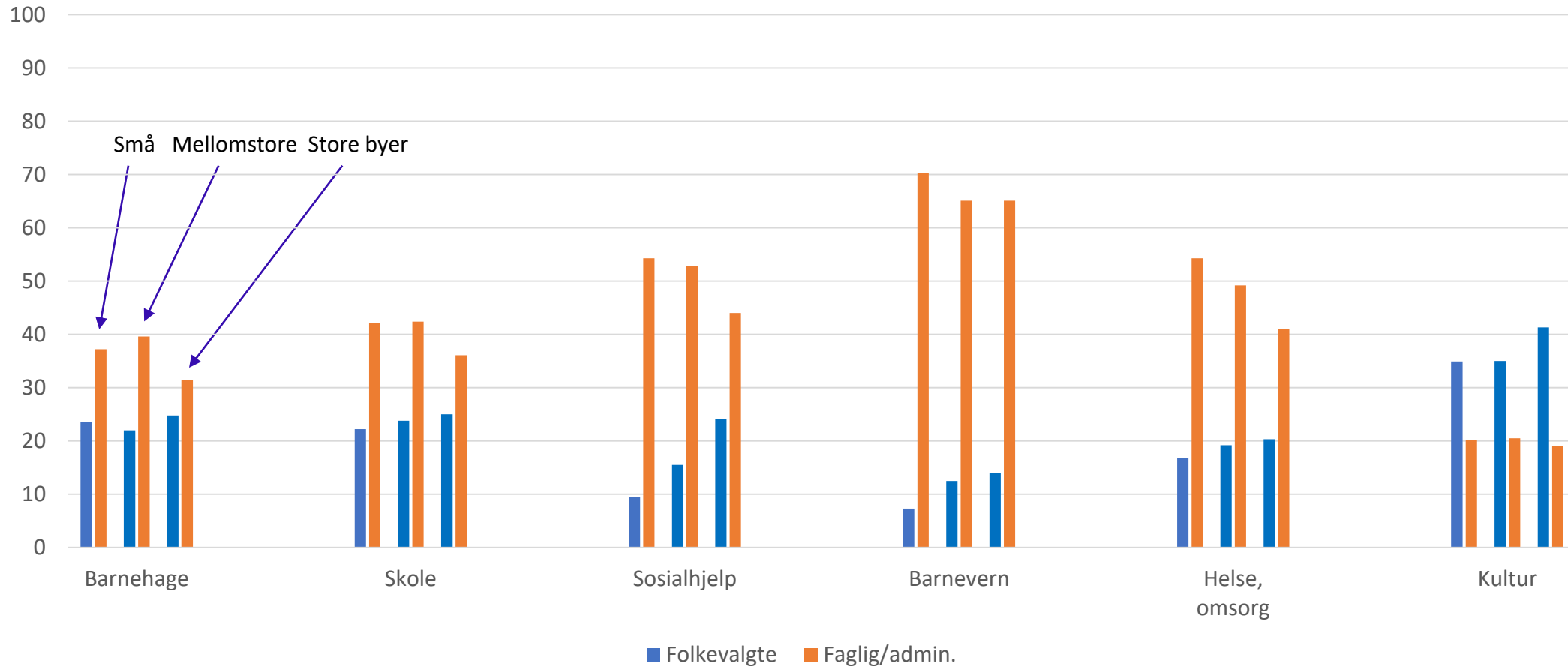
Politikernes mening

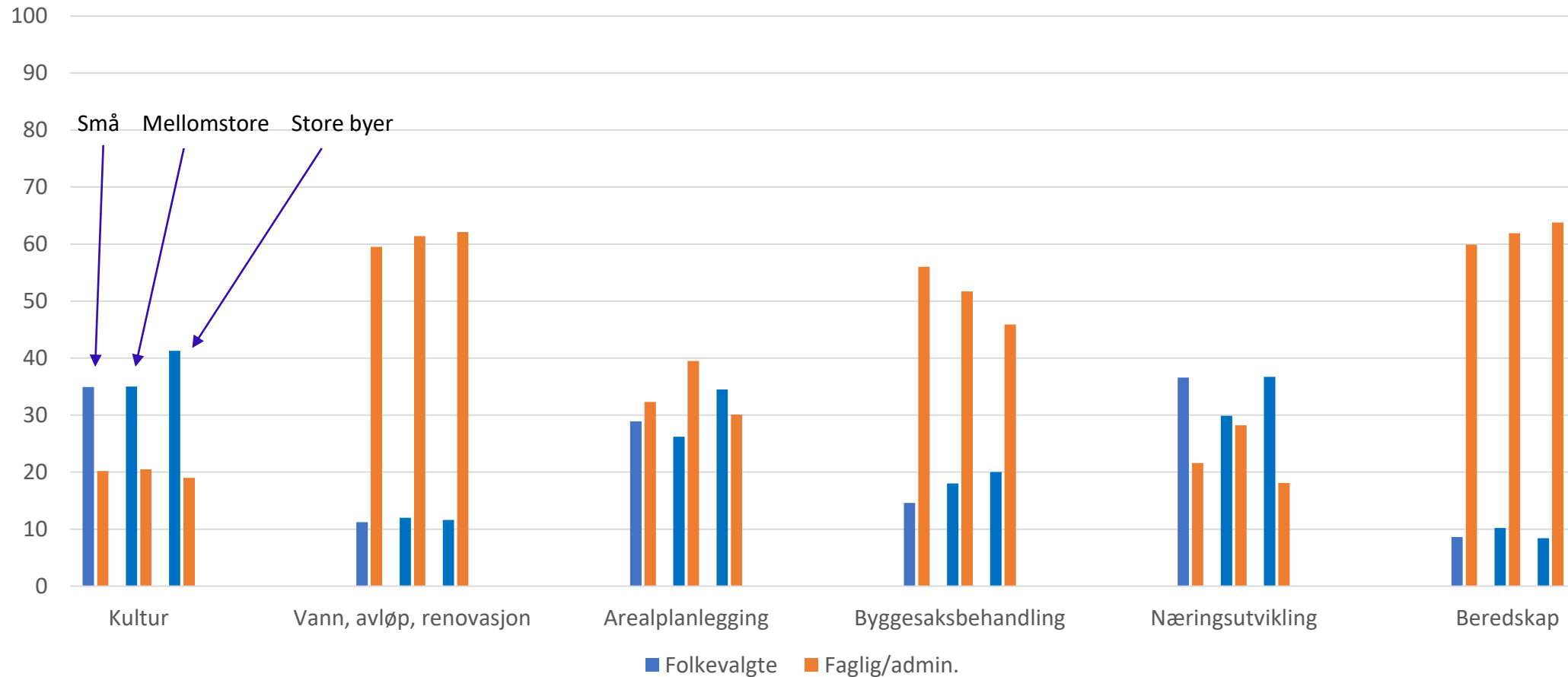
Administrative lederes mening

Mest vekt ved beslutninger: Folkevalgtes vurderinger eller faglig/administrative vurderinger? (etter kommunestørrelse)

Mest vekt ved beslutninger: Folkevalgtes vurderinger eller faglig/administrative vurderinger? (etter kommunestørrelse)

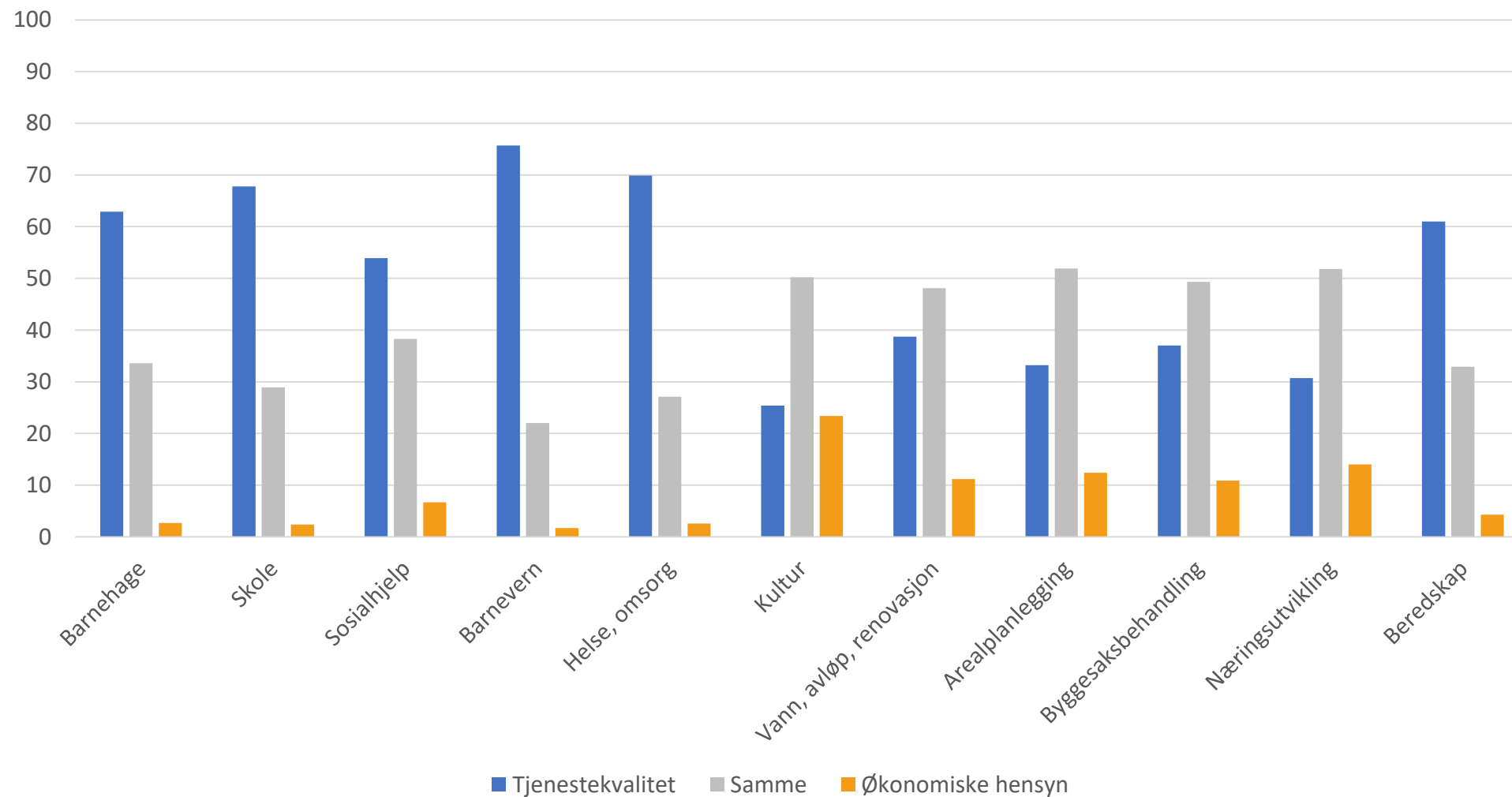

Mest vekt ved beslutninger: Folkevalgtes vurderinger eller faglig/administrative vurderinger?

- Store forskjeller mellom tjenesteområdene
- Politikerne legger mer vekt på folkevalgtes vurderinger enn administrative ledere og hovedtillitsvalgte
- Men også politikerne legger mest vekt på faglig/administrative vurderinger på none områder (som barnevern, vann/avløp/renovasjon, beredskap)
- Mindre forskjeller mellom små, mellomstore og store kommuner

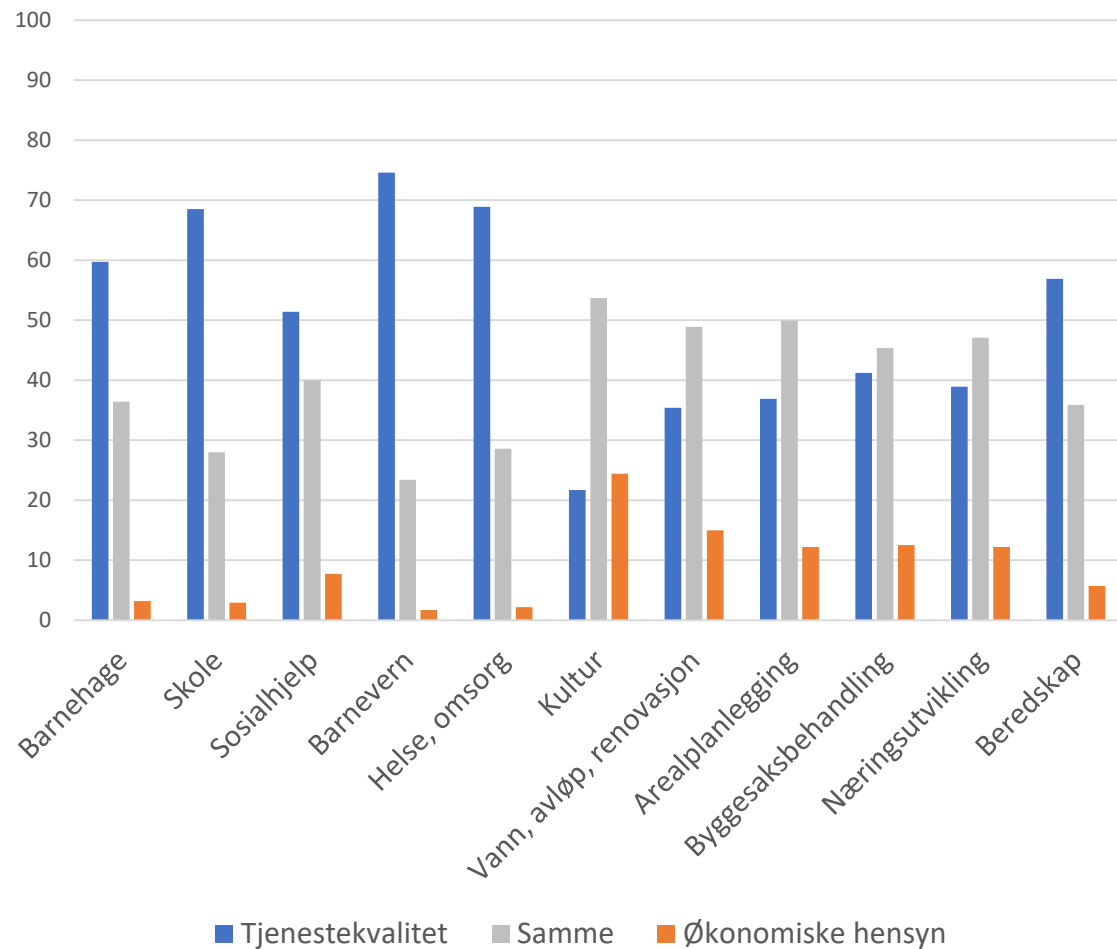
Mest vekt: Tjenestekvalitet eller økonomiske hensyn? (alle)

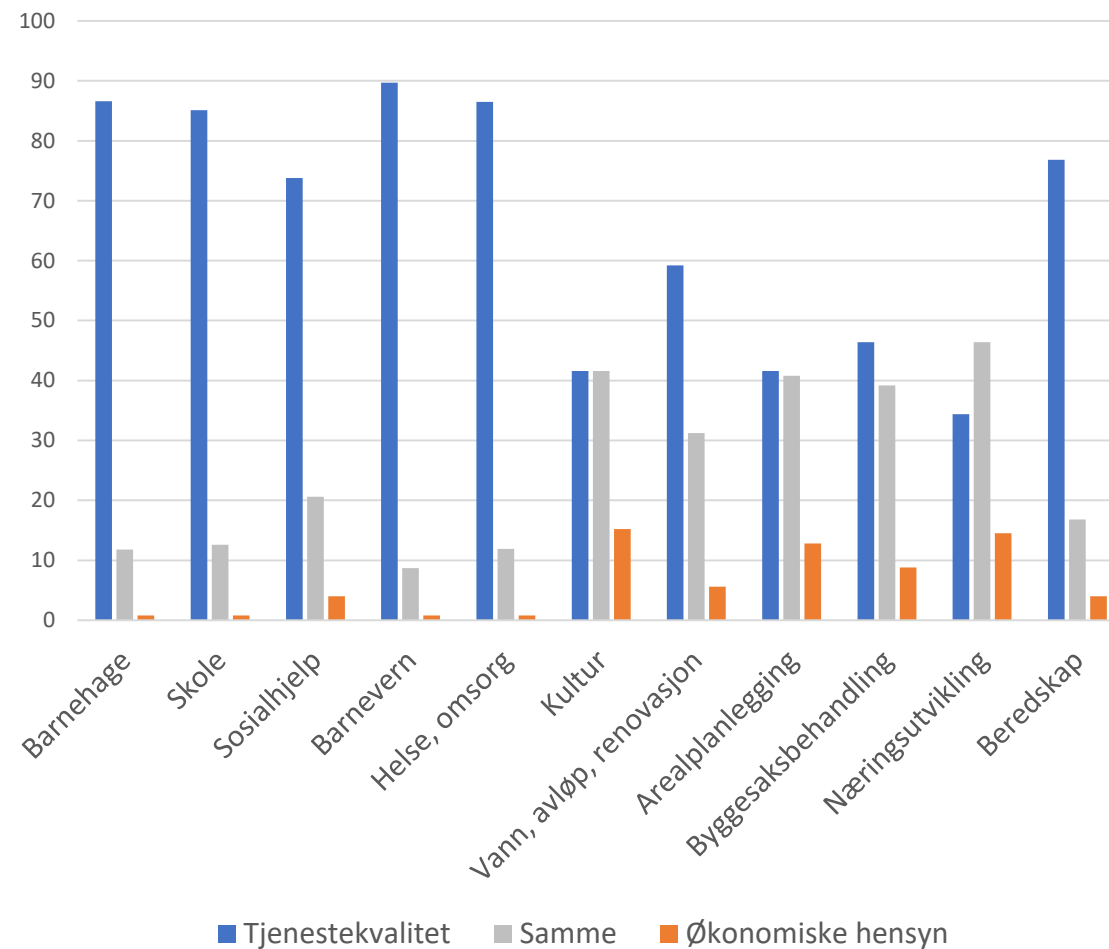
Mest vekt: Tjenestekvalitet eller økonomiske hensyn? (etter posisjon)

Politikernes mening

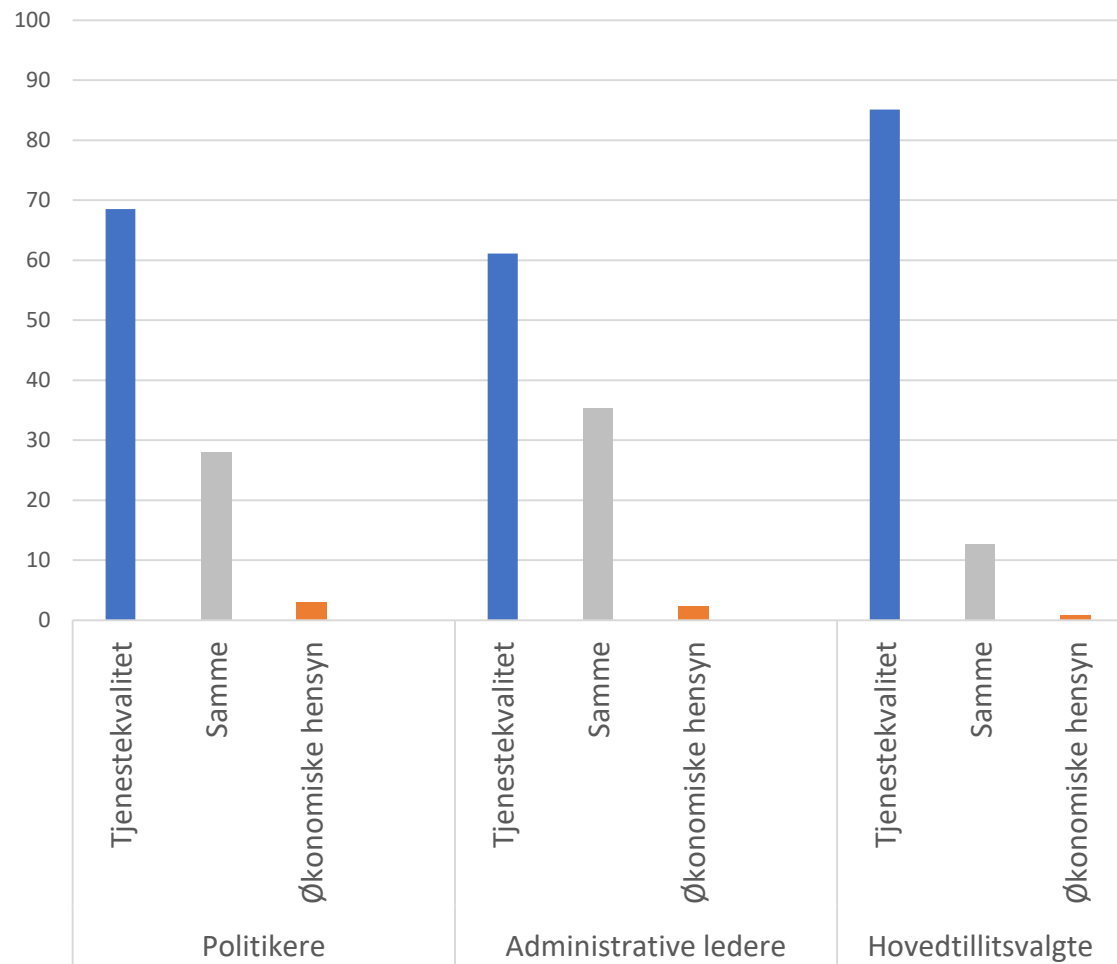
Hovedtillitsvalgtes mening

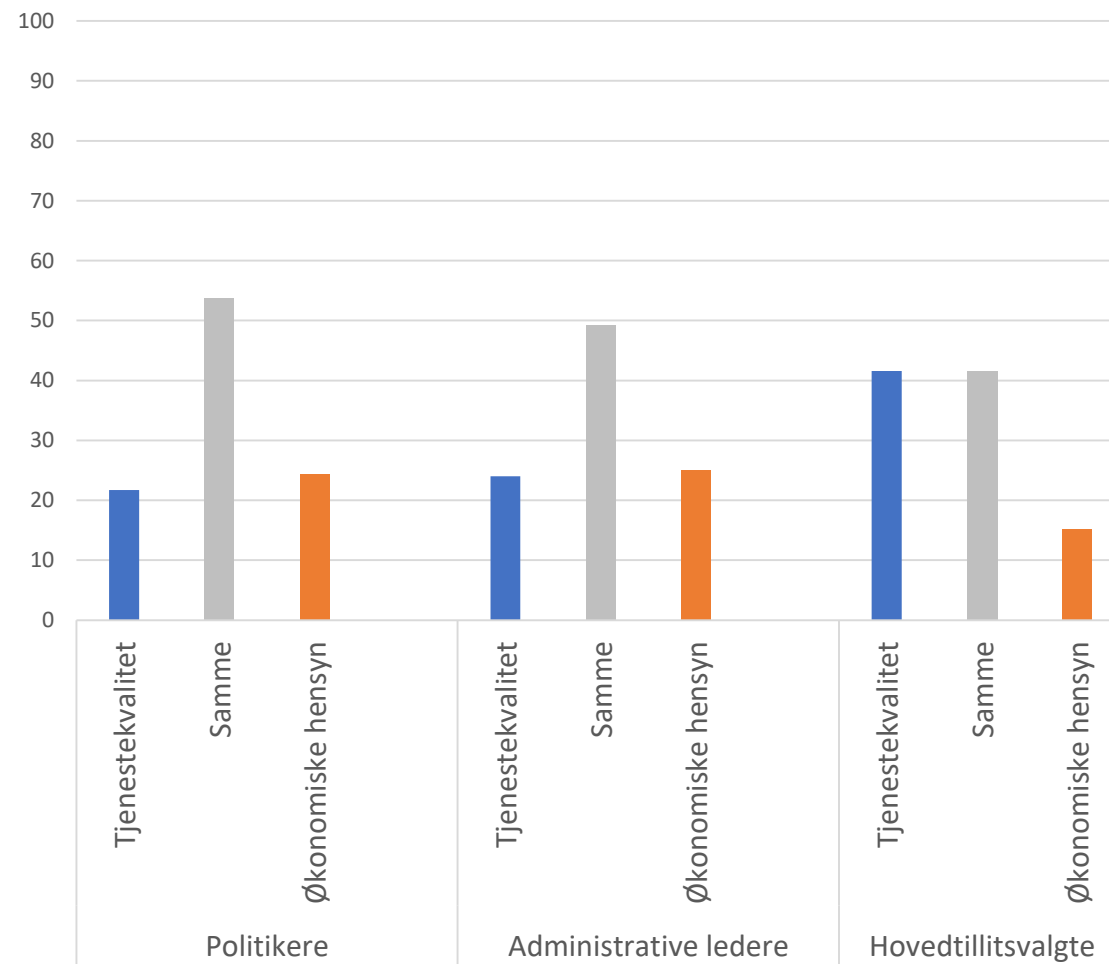
Mest vekt: Tjenestekvalitet eller økonomiske hensyn? (etter posisjon)

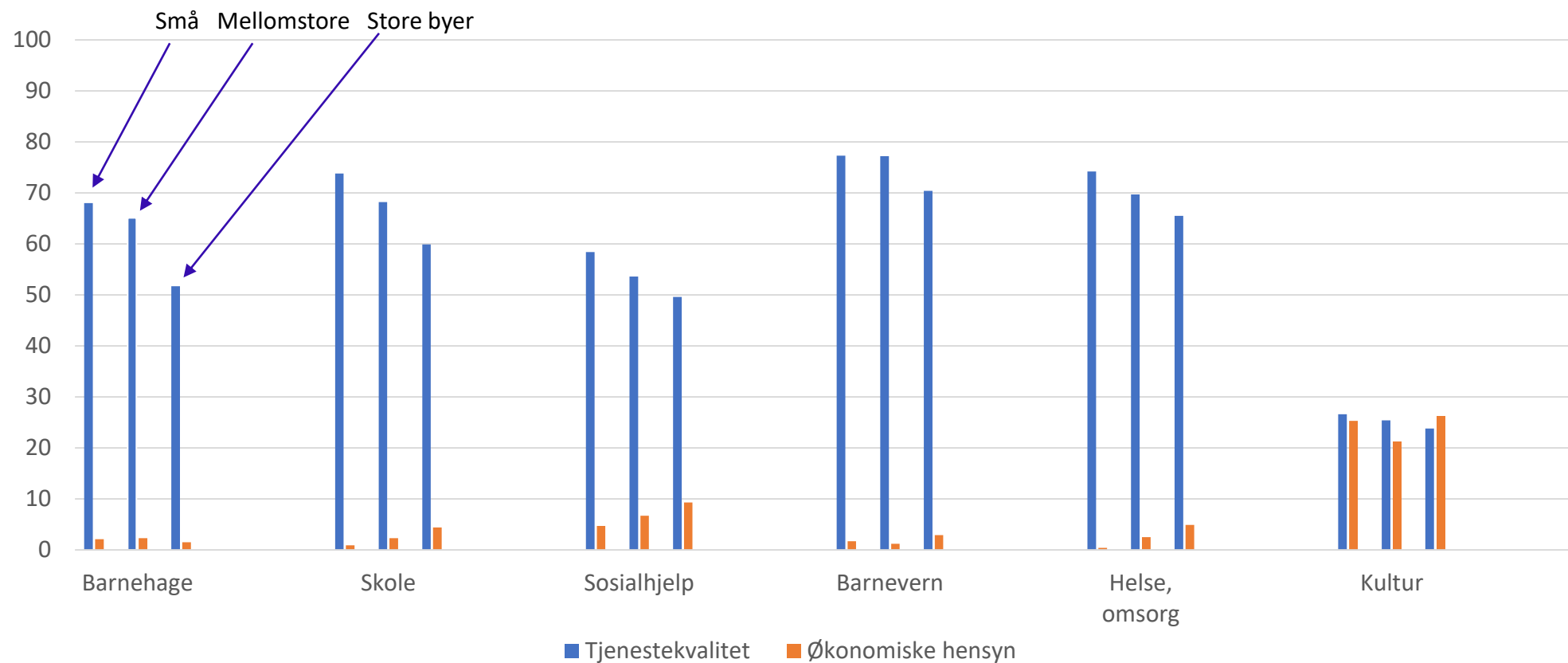
Skole

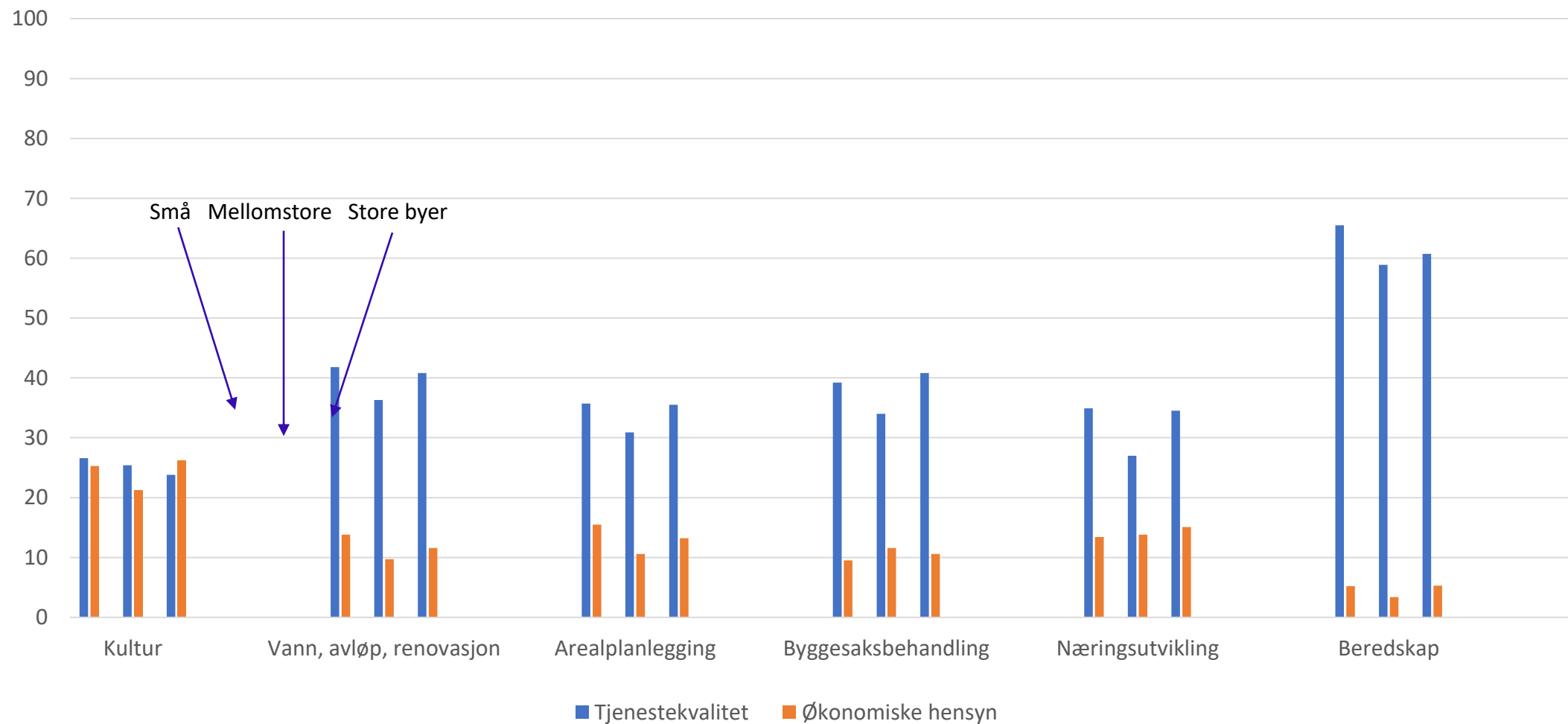
Kultur

Mest vekt: Tjenestekvalitet eller økonomiske hensyn? (etter kommunestørrelse)

Mest vekt: Tjenestekvalitet eller økonomiske hensyn? (etter kommunestørrelse)

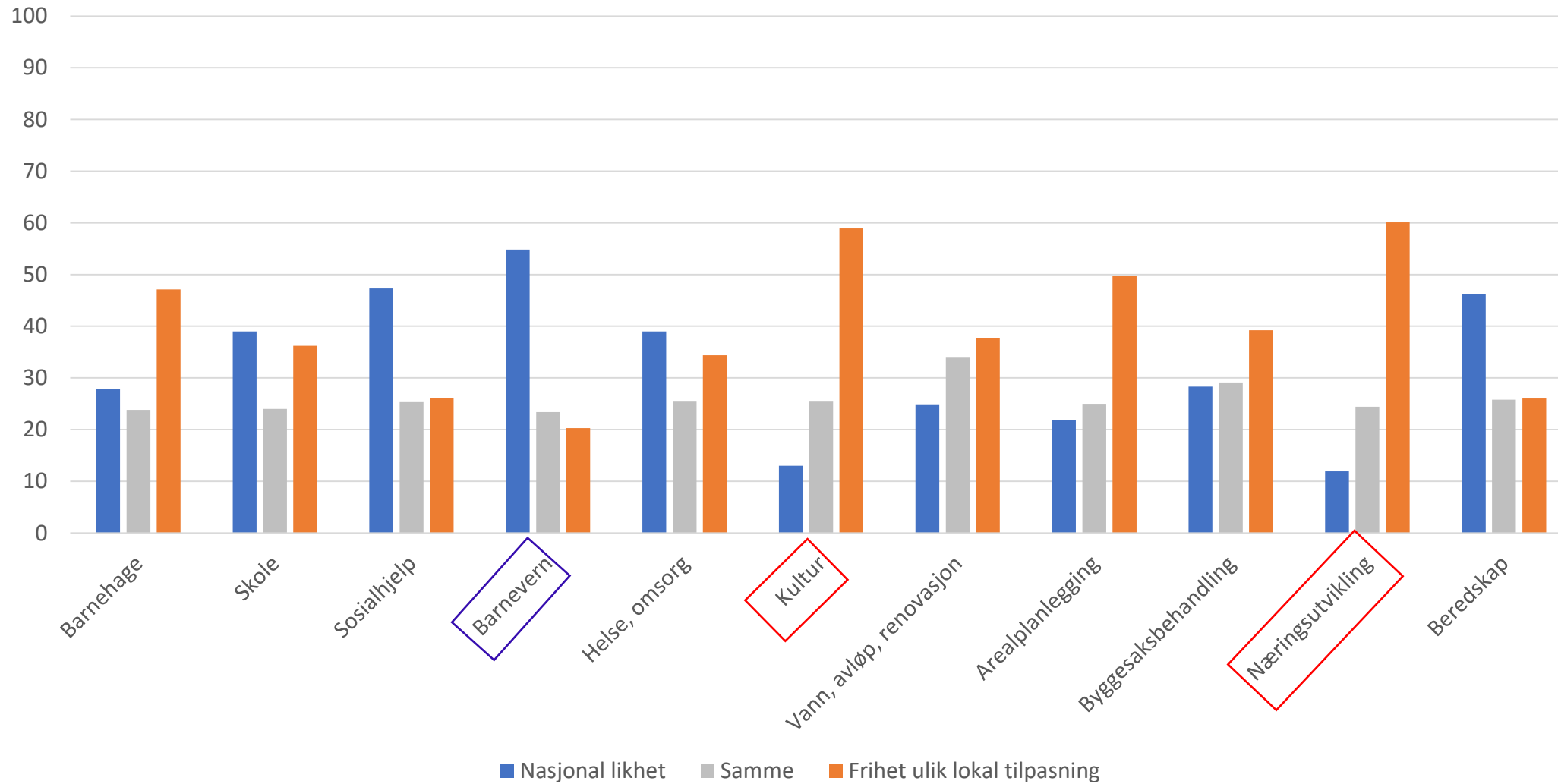

Mest vekt: Tjenestekvalitet eller økonomiske hensyn?

- Tjenestekvalitet viktigere enn økonomi, men store forskjeller mellom tjenesteområdene
- Hovedtillitsvalgte mest opptatt av tjenestekvalitet
- Politikere og administrative ledere nokså like oppfatninger
- Mindre forskjeller mellom små, mellomstore og store kommuner

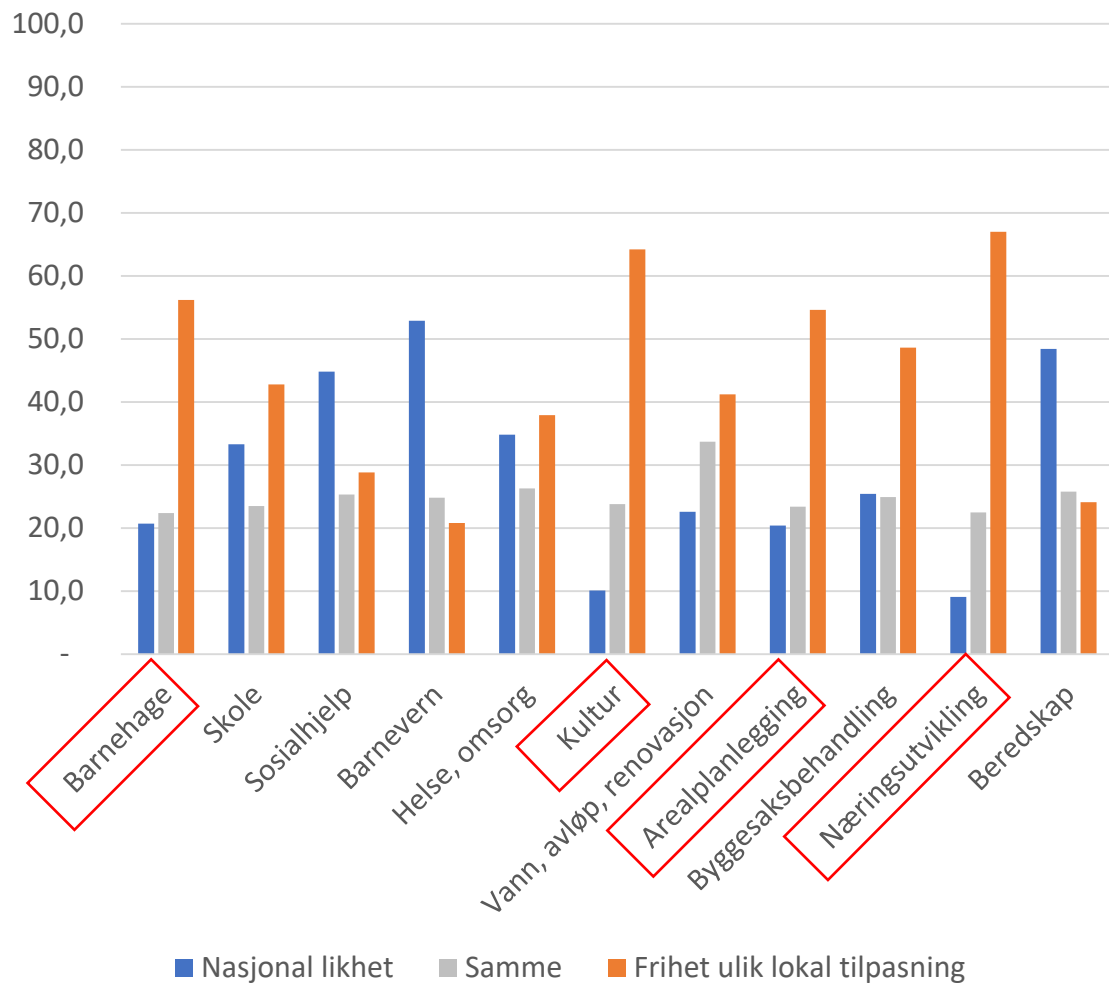
Mest vekt: Nasjonal likhet eller kommunal frihet til ulike lokale tilpasninger? (alle)

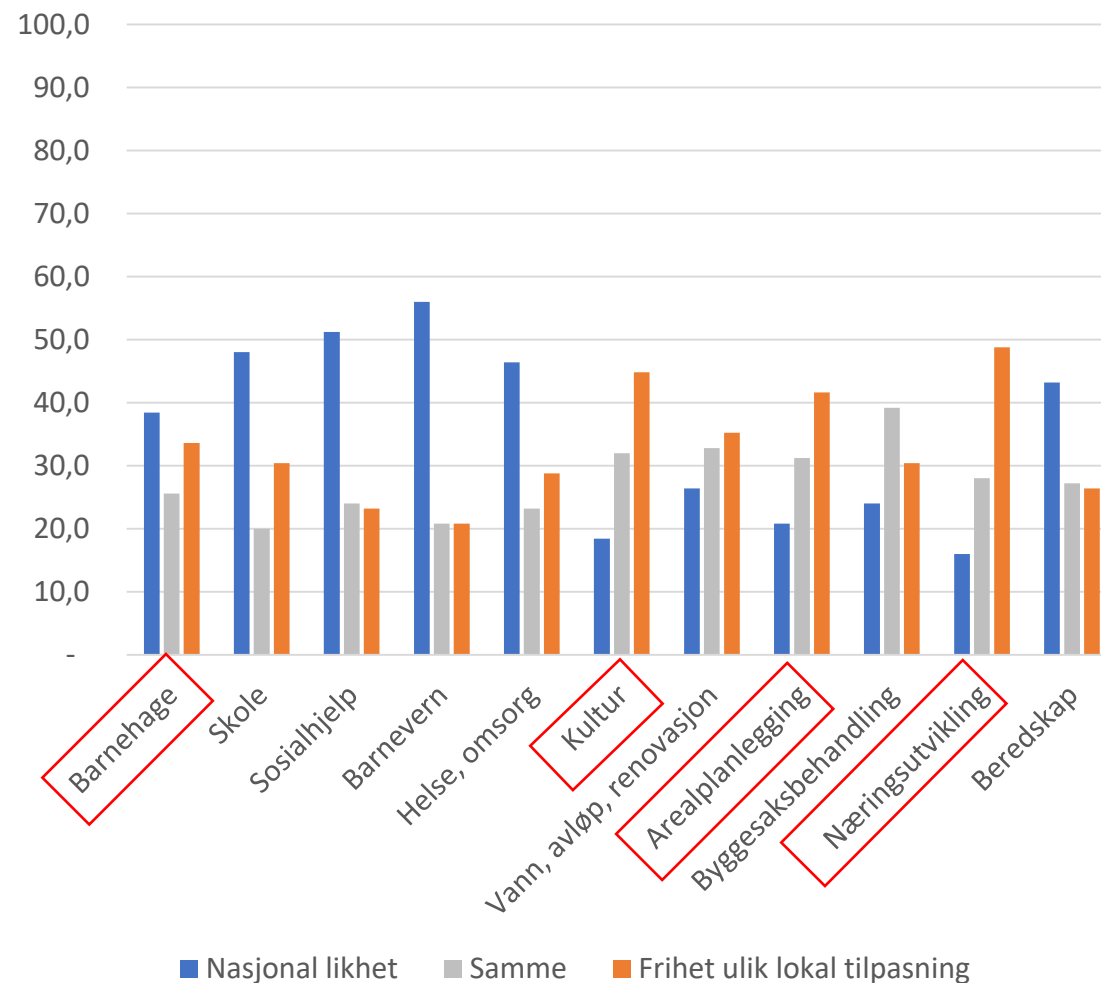
Mest vekt: **Nasjonal likhet** eller **kommunal frihet til ulike lokale tilpasninger?** (etter posisjon)

Politikernes mening

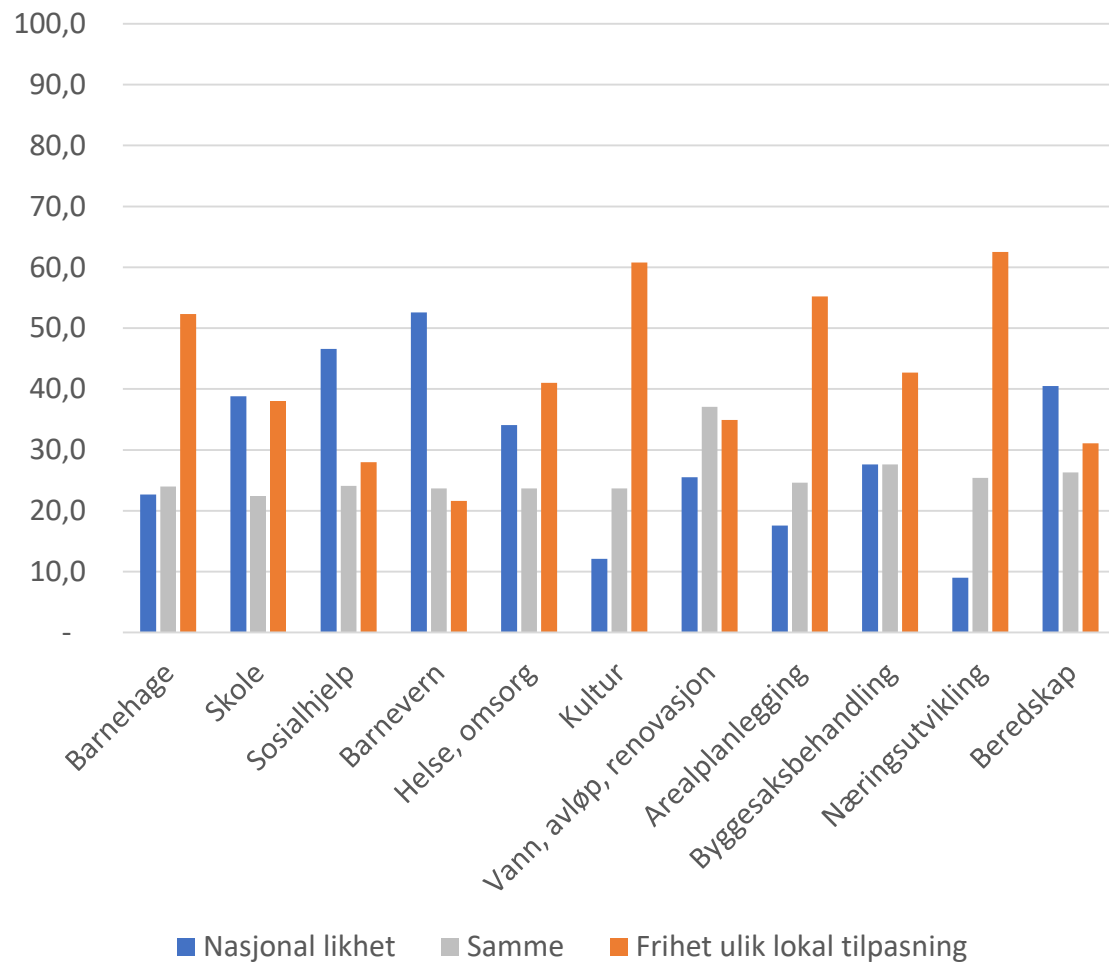
Hovedtillitsvalgtes mening

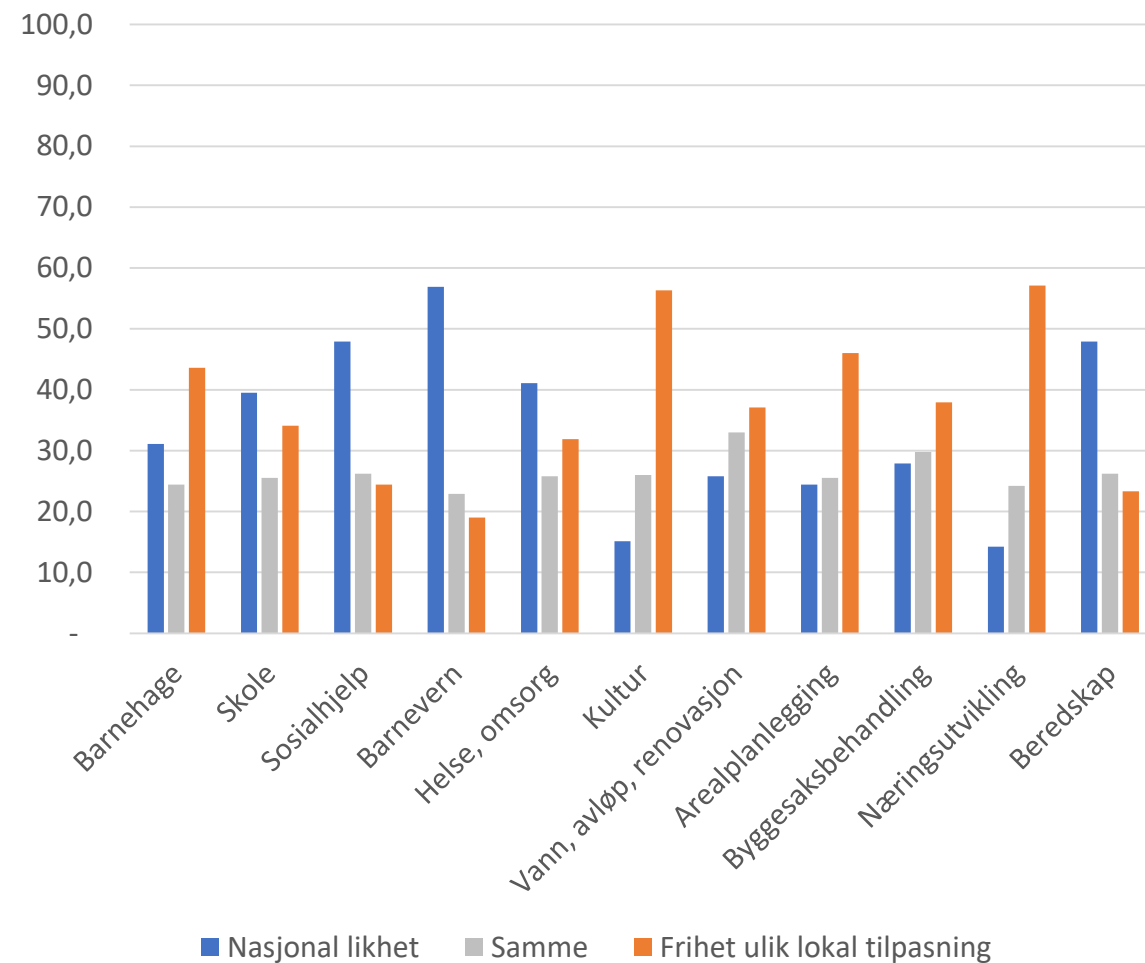
Mest vekt: **Nasjonal likhet** eller **kommunal frihet til ulike lokale tilpasninger?** (kommunestørrelse)

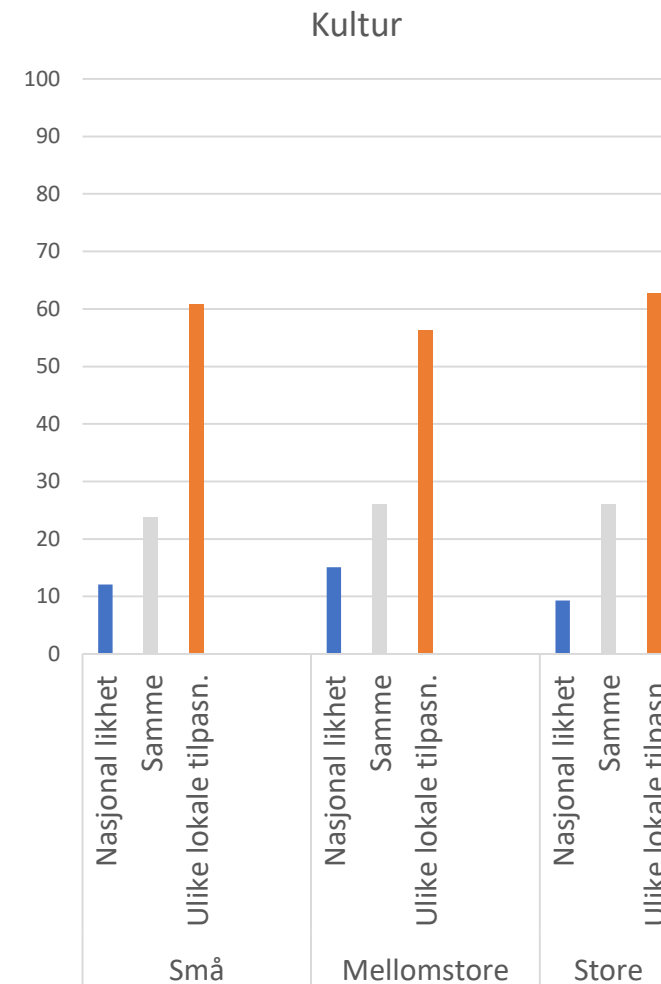
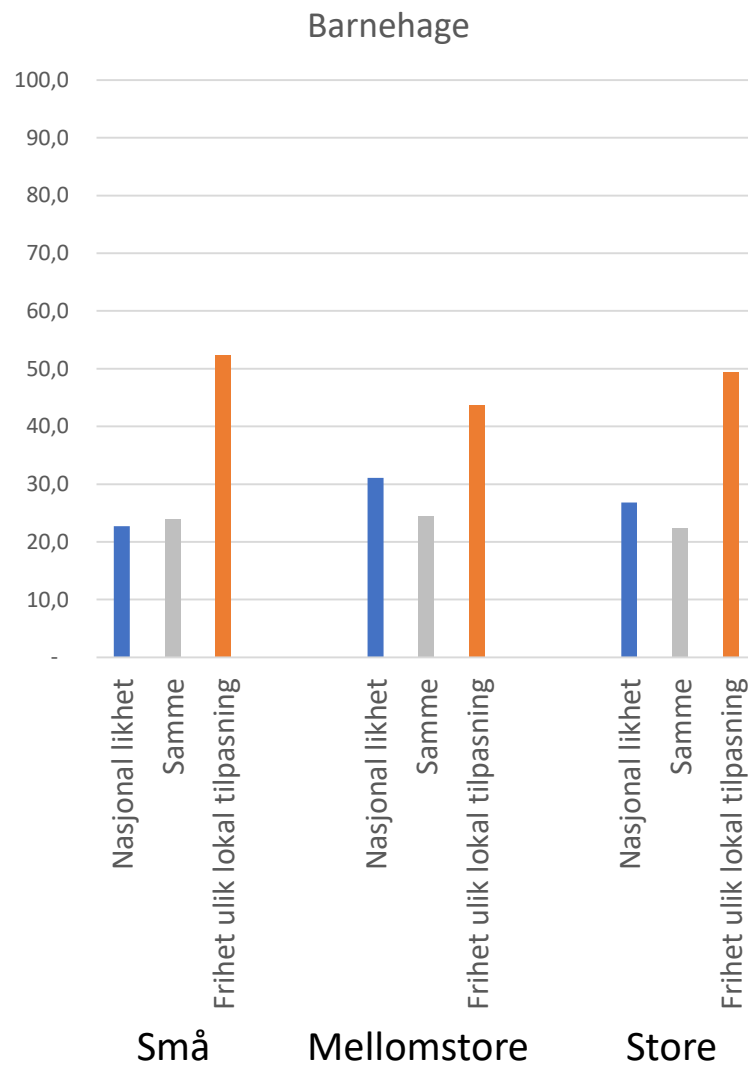
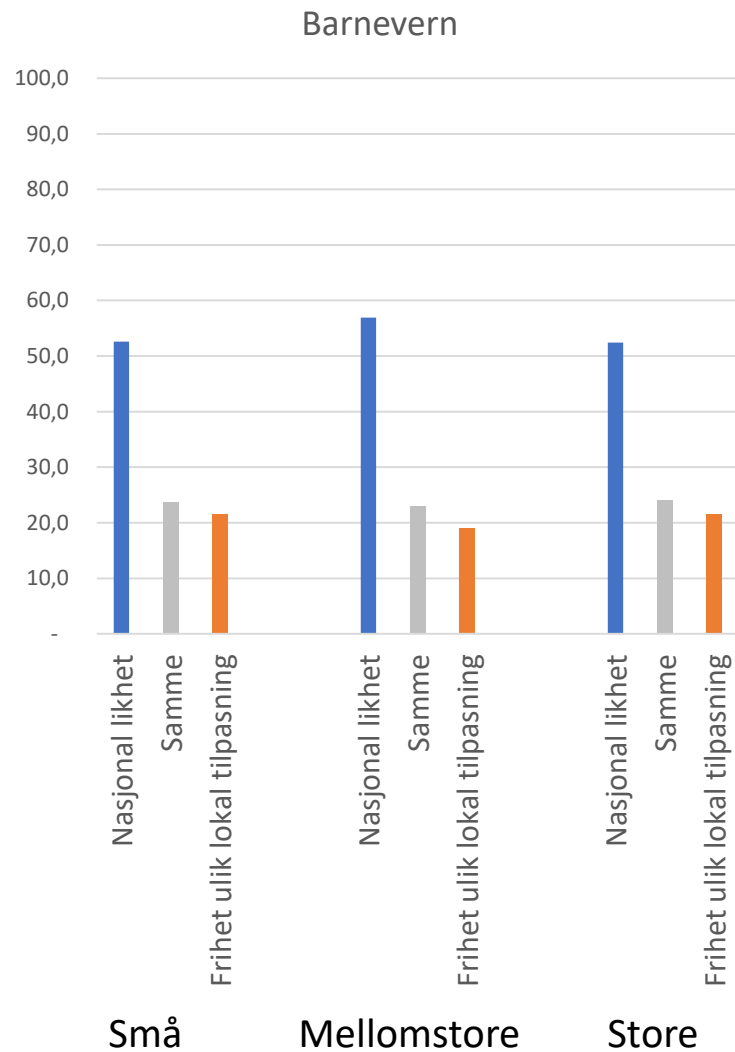
Små kommuner

Mellomstore kommuner

Mest vekt: **Nasjonal likhet** eller **kommunal frihet til ulike lokale tilpasninger?** (kommunestørrelse)

Mest vekt: Nasjonal likhet eller kommunal frihet til ulike lokale tilpasninger?

- Om det skal legges mest vekt på nasjonal likhet eller kommunal frihet, er avhengig av tjenesteområde
- Politikerne legger mer vekt på kommunal frihet enn de hovedtillitsvalgte,
- administrative ledere i en mellomposisjon
- Mindre forskjeller etter kommunestørrelse

Hovedkonklusjoner så langt:

- Kommuneinstitusjonen tillegges flere forskjellige verdier
- som kan komme i konflikt med hverandre
- Vektleggingen av de forskjellige verdiene varierer sterkt mellom ulike kommunale tjenesteområder
- Det er mindre variasjoner/ikke entydige variasjoner etter posisjon og kommunestørrelse
- Med andre ord: Det er **ikke én felles, strukturell løsning** på de ulike kommunale utfordringene – det kan være behov for **ulike løsninger på ulike tjenesteområder**

Hvordan går det med «småkommuneutfordringene»? NORCE

VI HAR SPURT OM:

- Hvor lett eller vanskelig er det å **rekruttere og beholde** personer med riktig kompetanse i de ulike tjenesteområdene?
- Skaper begrenset **kapasitet** problemer på tjenesteområdene?
- Skaper manglende **kompetanse** problemer på tjenesteområdene?

DAGBLADET 13 MAI 2019:

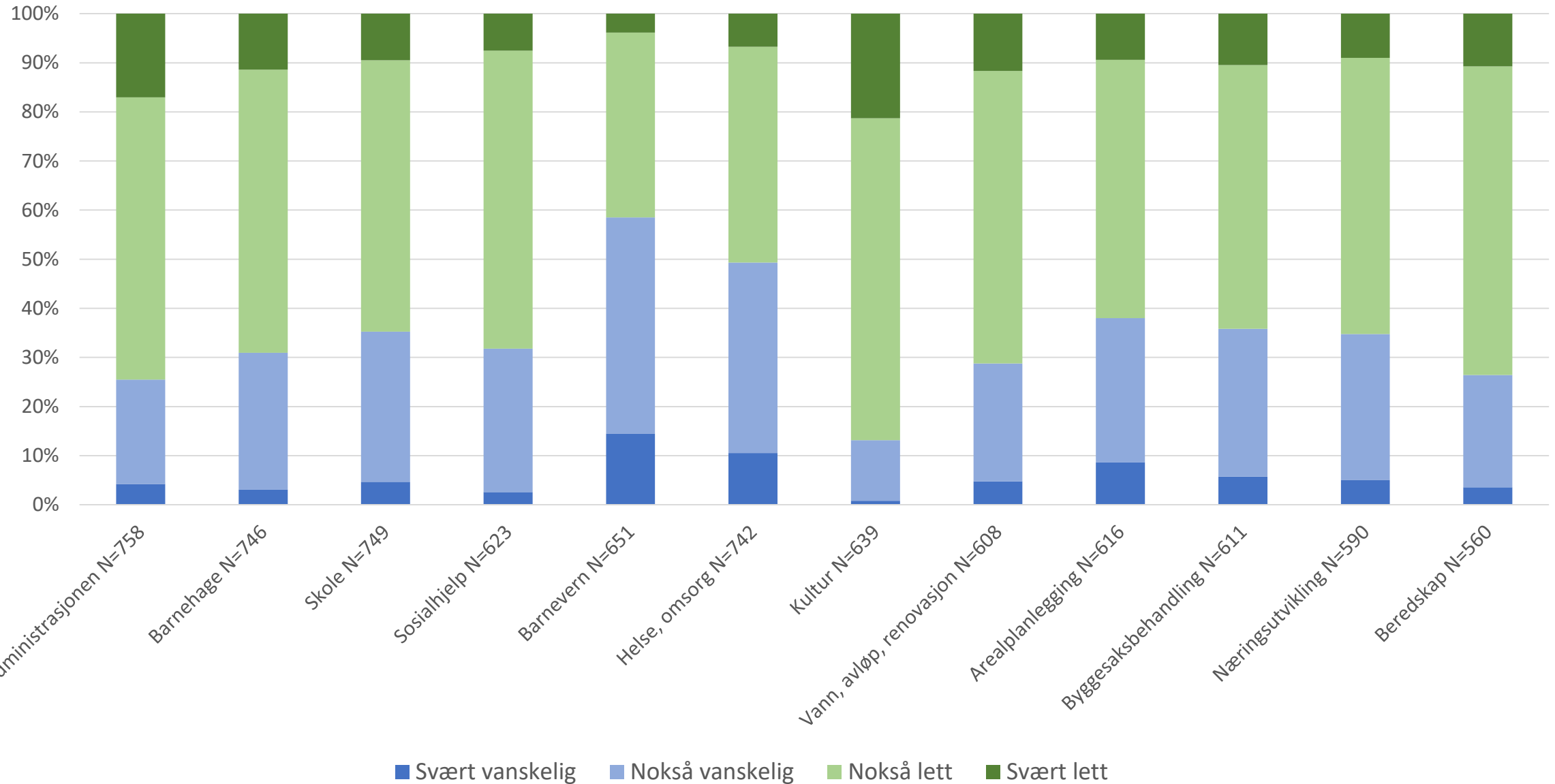
Gir penger til kommunesammenslåing

- Halvparten av kommunene er for små

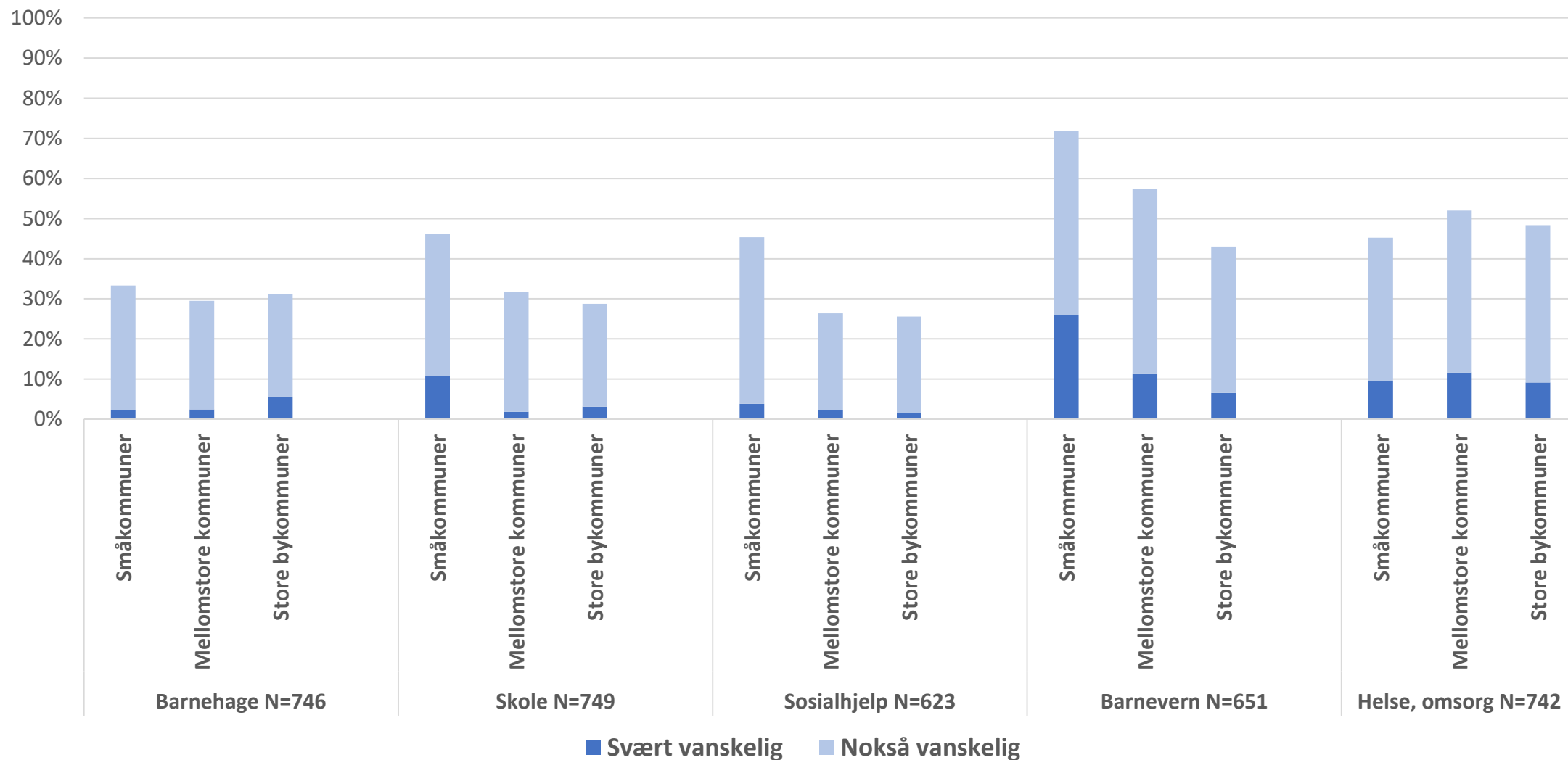
Monica Mæland slår alarm: Over halvparten av kommunene er for små til å levere de tjenestene som innbyggerne har krav på. Nye kommunesammenslåinger må til, mener hun.

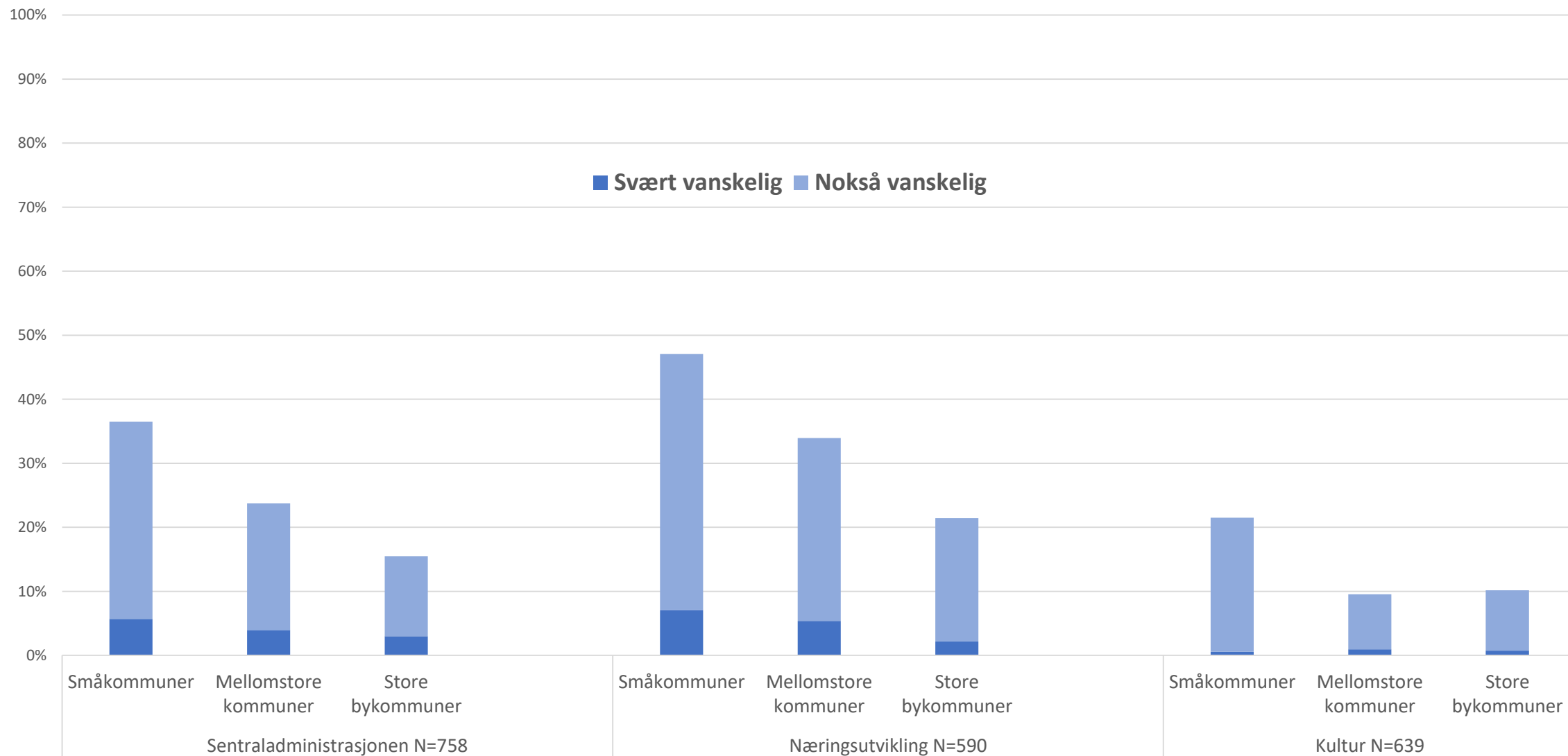
Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere og beholde personer med den kompetansen din kommune trenger innen følgende tjenesteområde?

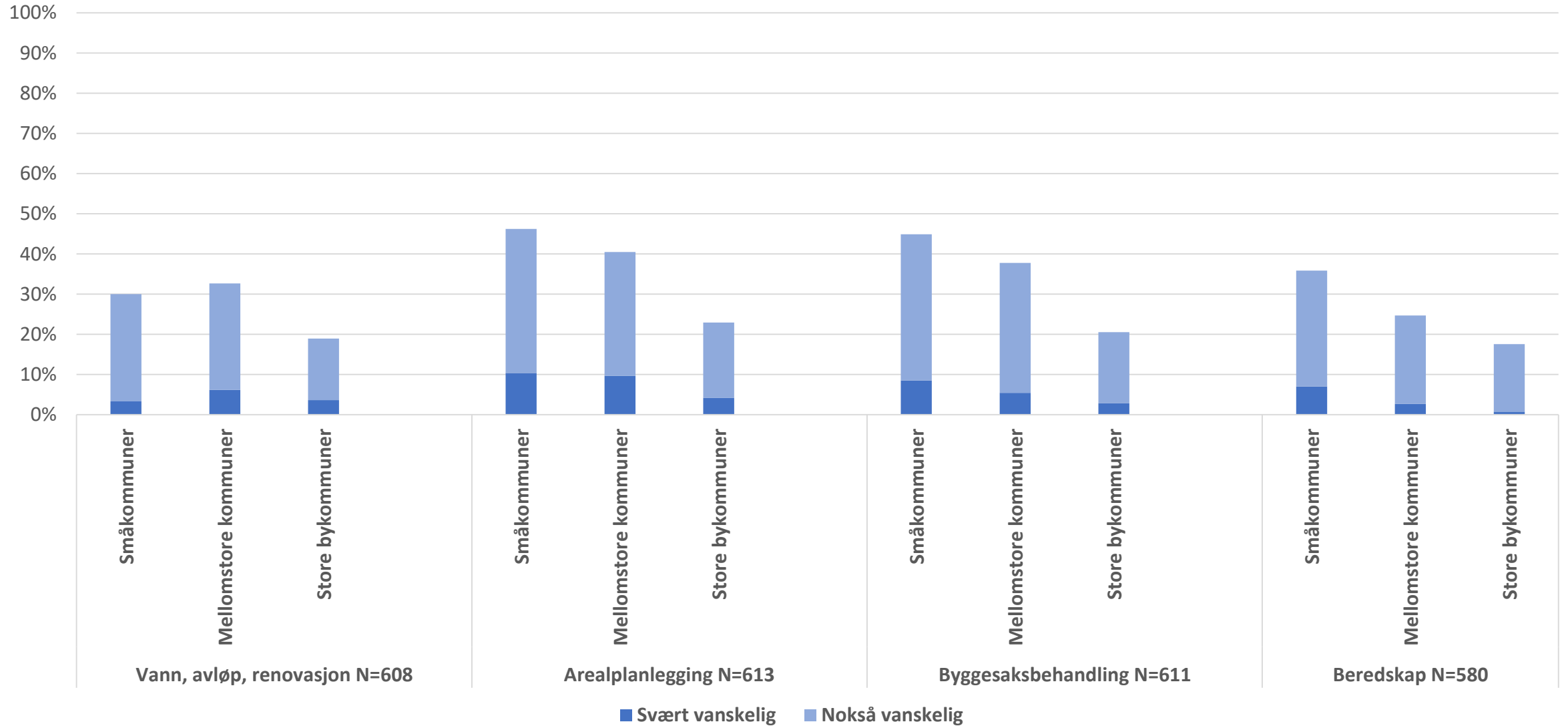
Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere og beholde personer med den kompetansen din kommune trenger innen følgende tjenesteområde?

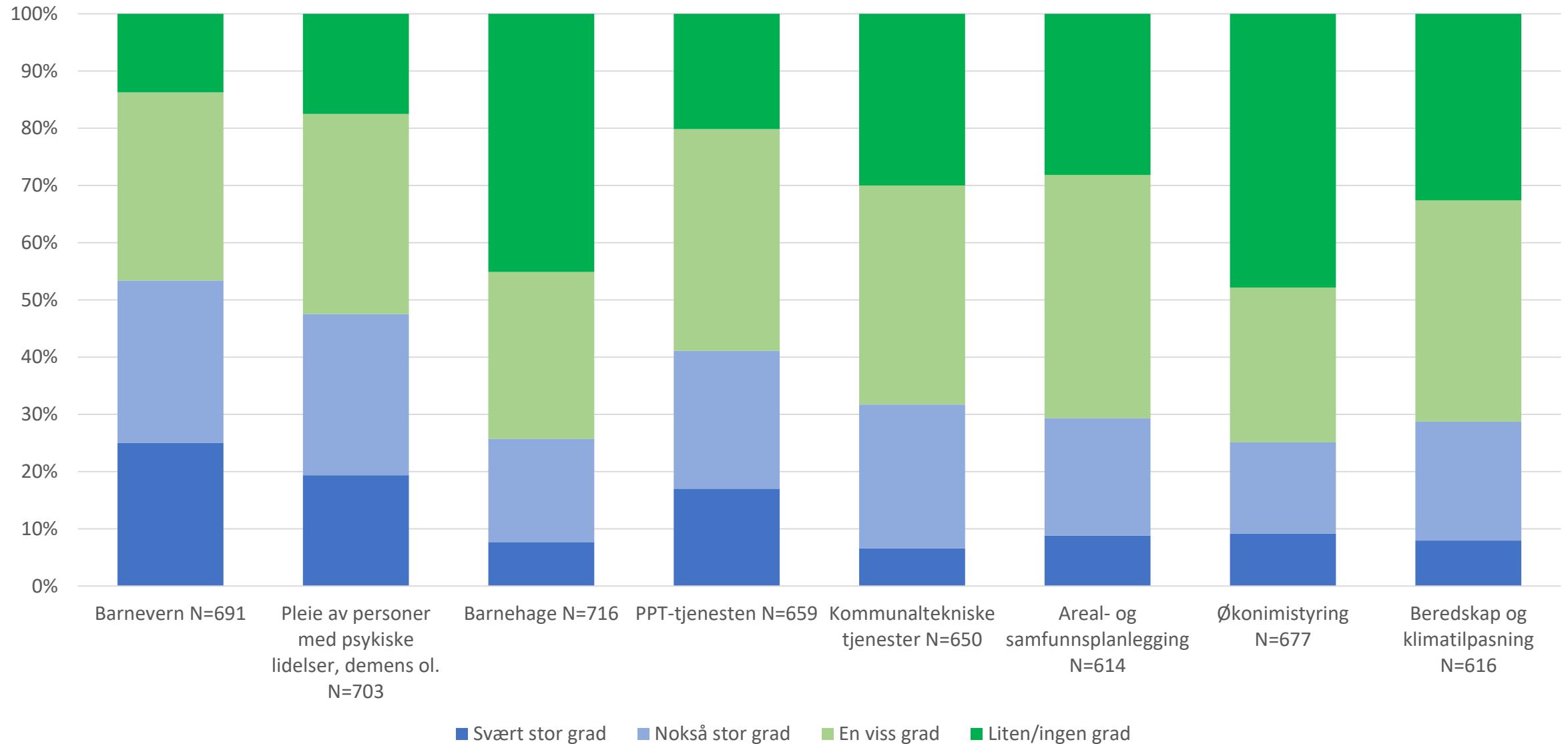
Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere og beholde personer med den kompetansen din kommune trenger innen følgende tjenesteområde?

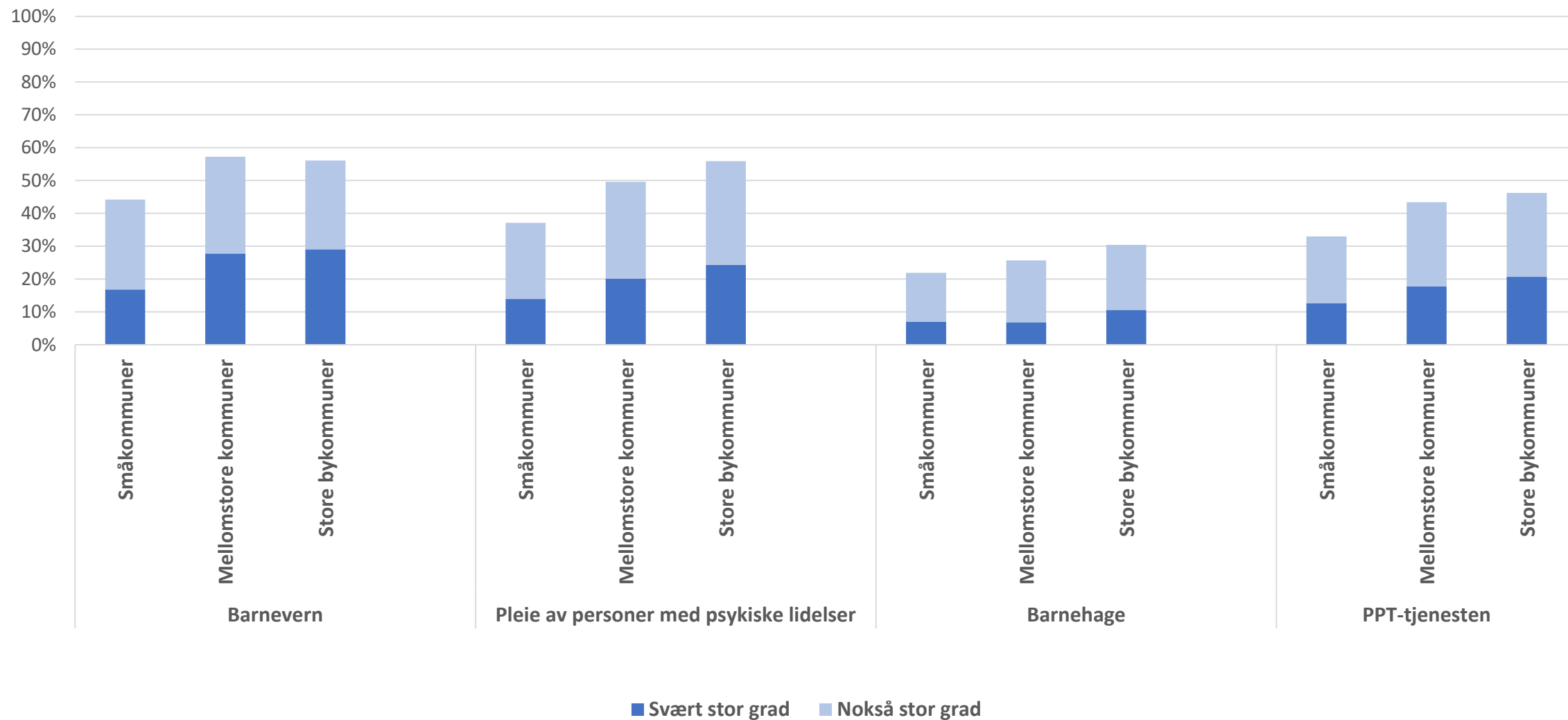
Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere og beholde personer med den kompetansen din kommune trenger innen følgende tjenesteområde?

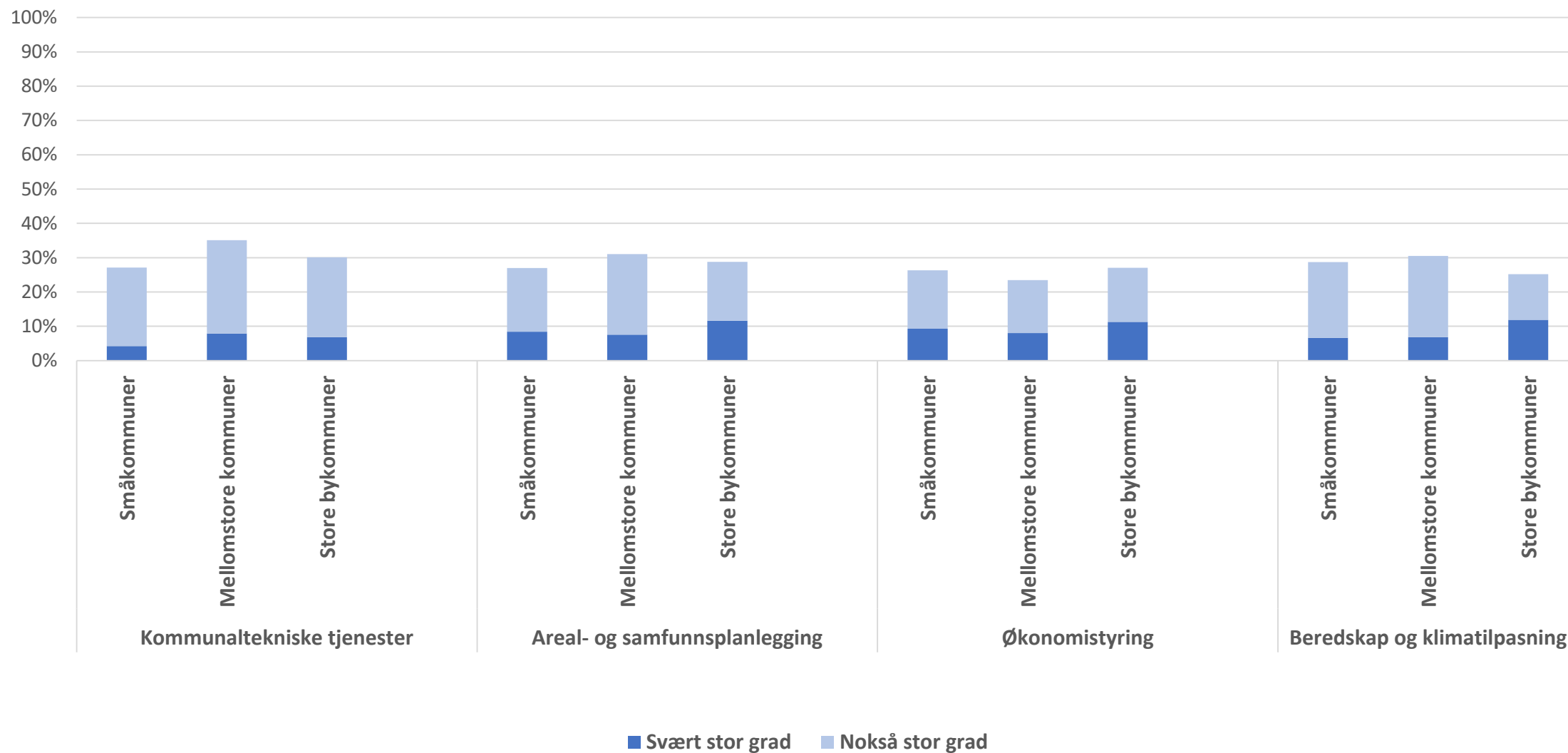
I hvilken grad vil du si at manglende kapasitet skaper problemer på følgende tjenesteområder?

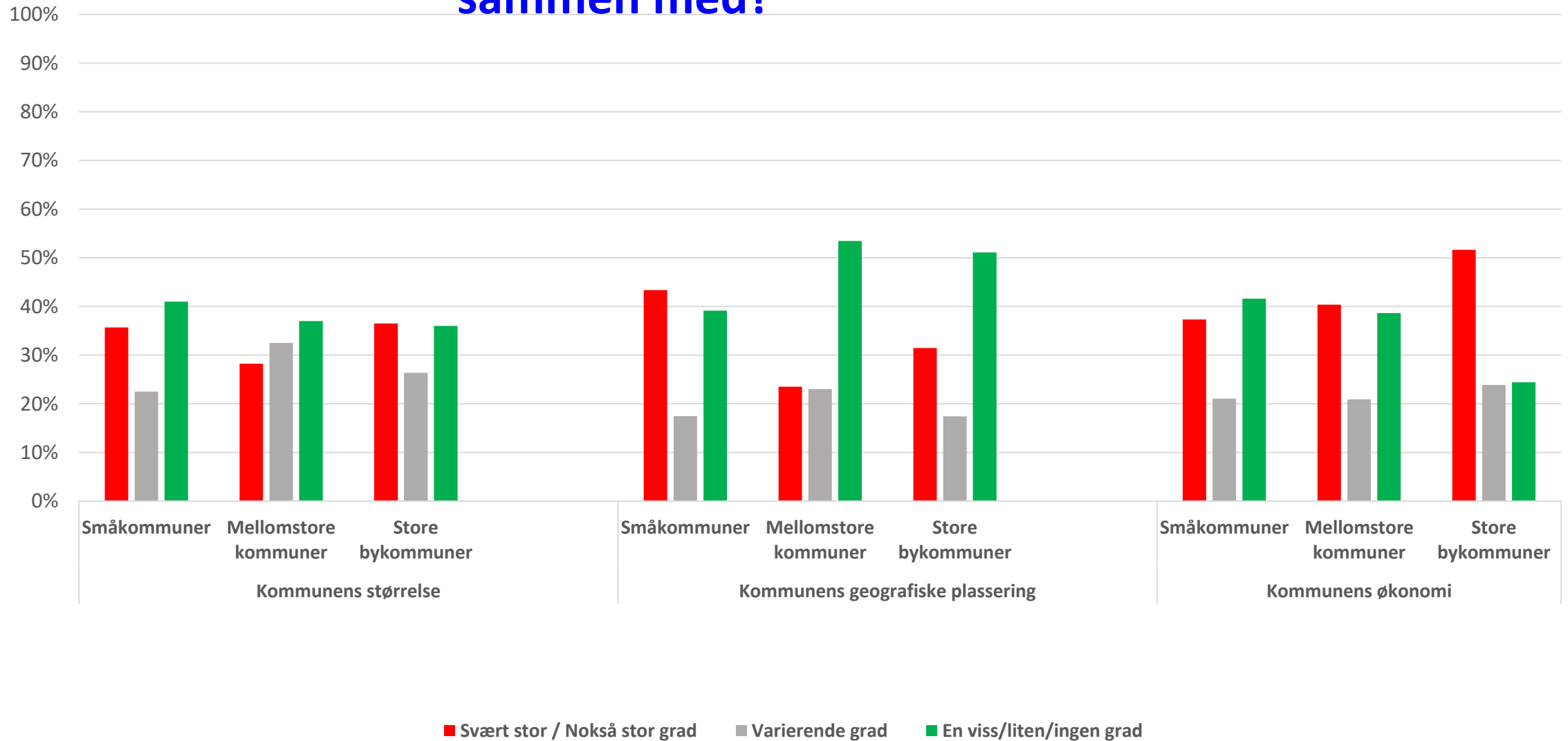
I hvilken grad vil du si begrenset kapasitet skaper problemer på følgende tjenesteområder?

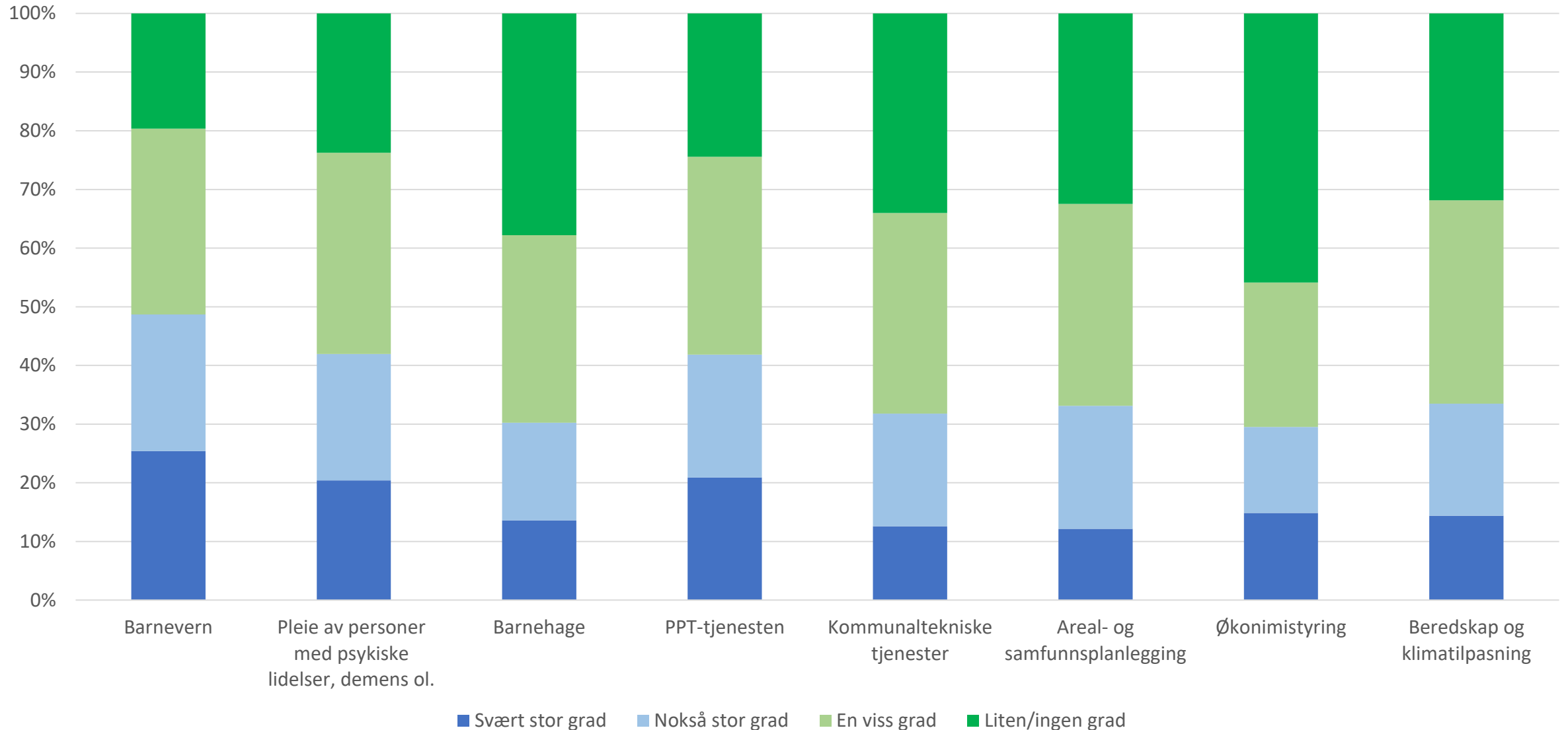
I hvilken grad vil du si begrenset kapasitet skaper problemer på følgende tjenesteområder?

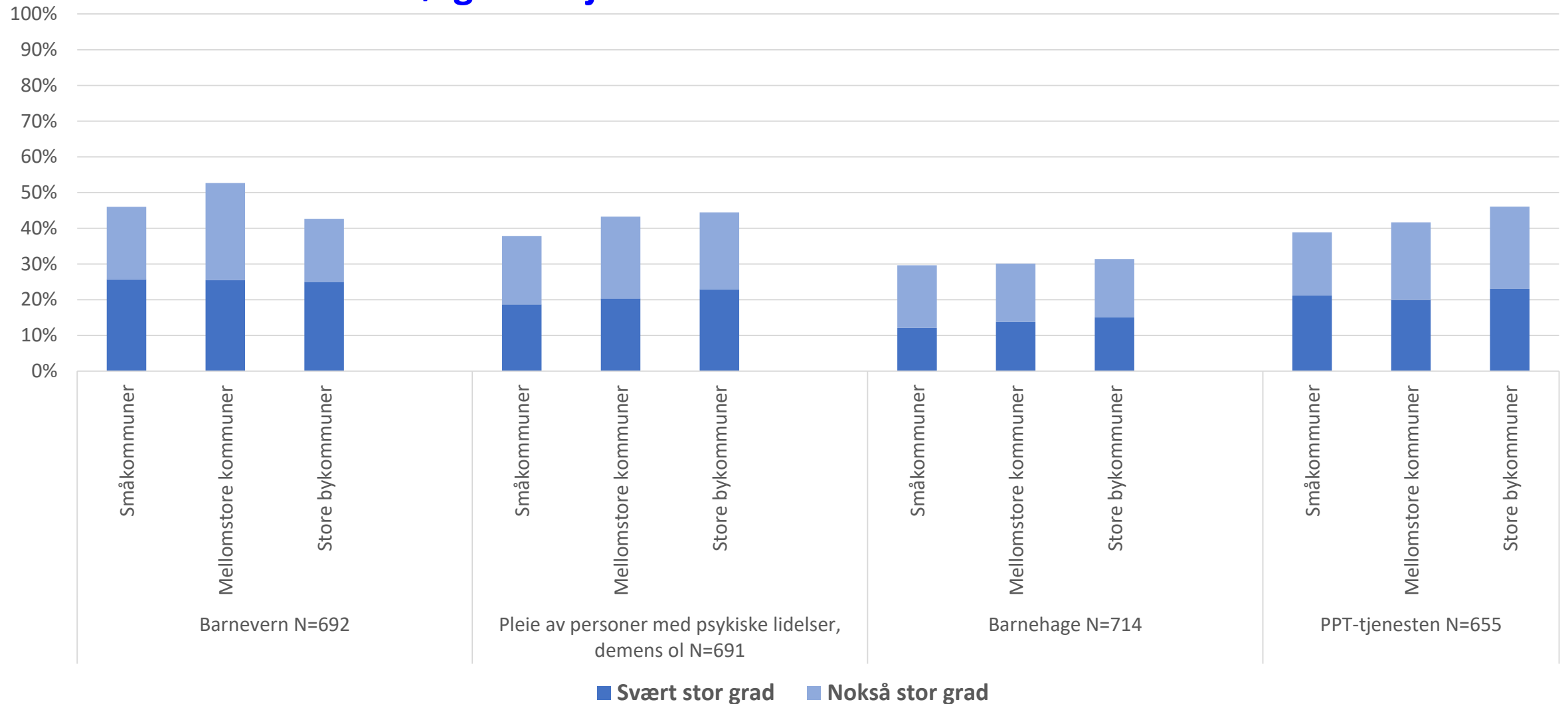
I hvilken grad mener du begrenset kapasitet henger sammen med?

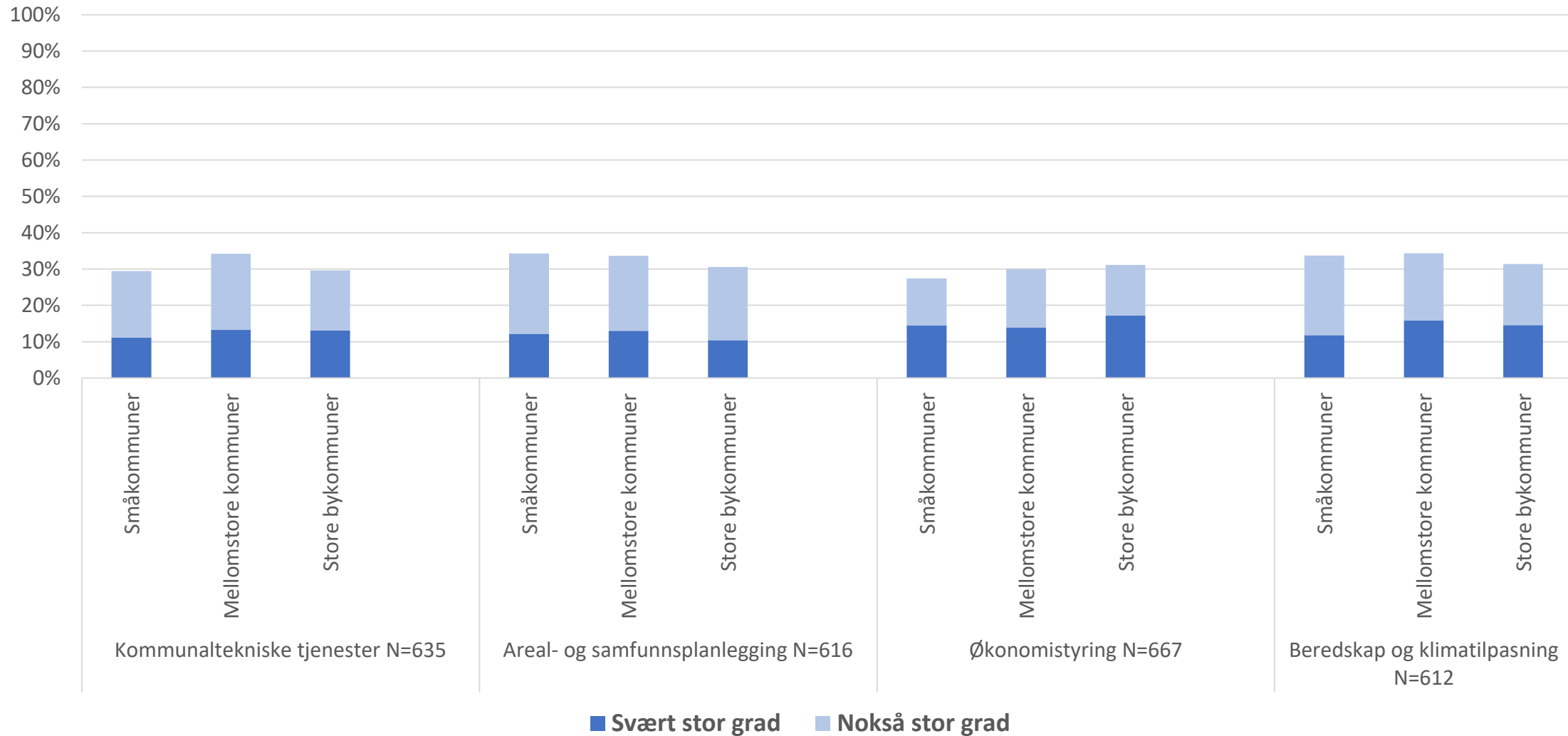
I hvilken grad vil du si at manglende kompetanse skaper problemer på følgende tjenesteområder? NORCE

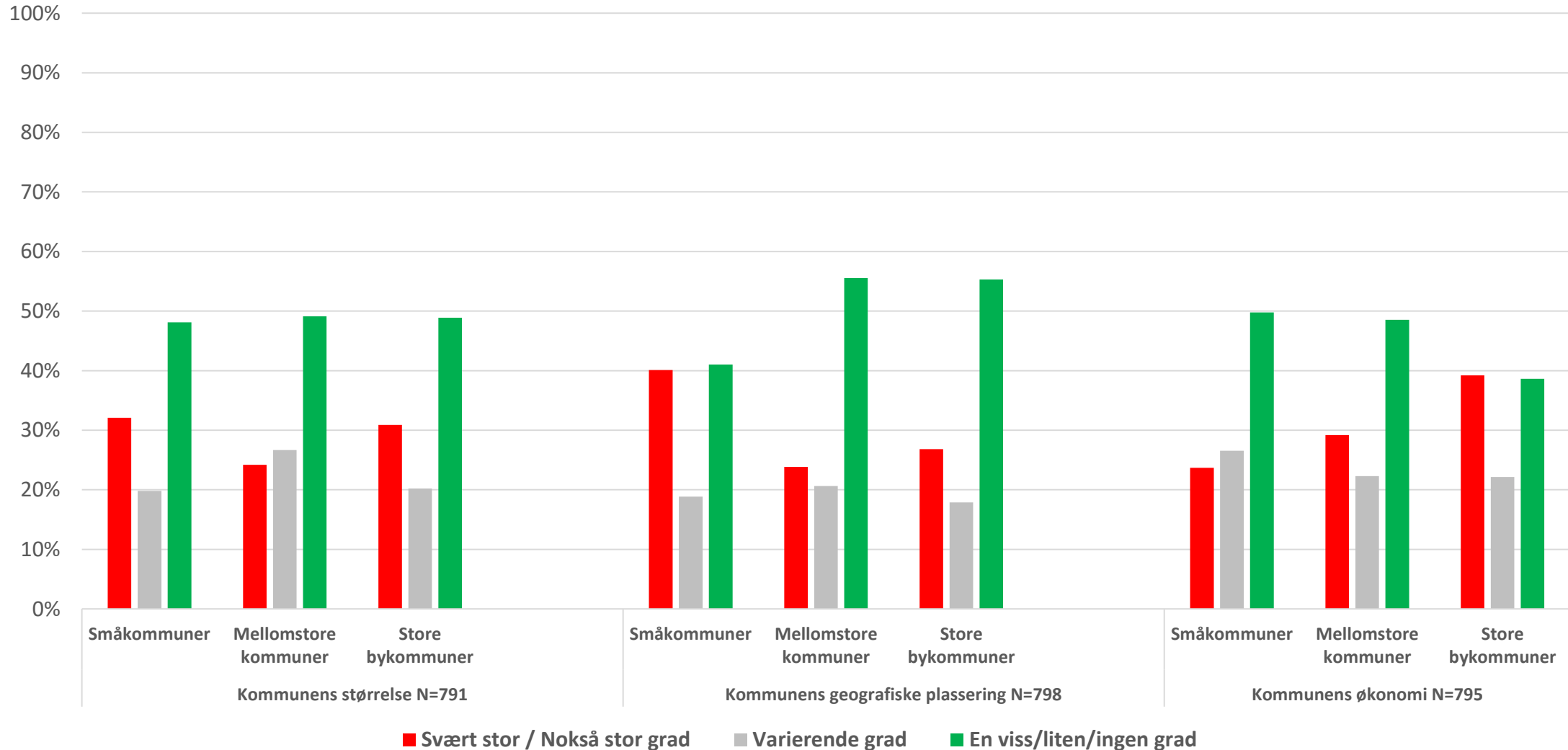
I hvilken grad vil du si at manglende kompetanse skaper problemer på følgende tjenesteområder?

I hvilken grad vil du si at manglende kompetanse skaper problemer på følgende tjenesteområder?

I hvilken grad mener du begrenset kompetanse henger sammen med?

Oppsummering «småkommuneutfordringene»?

SPØRSMÅL:

- Hvor lett eller vanskelig er det å **rekruttere og beholde** personer med riktig kompetanse i de ulike tjenesteområdene?
- Skaper begrenset **kapasitet** problemer på tjenesteområdene?
- Skaper manglende **kompetanse** problemer på tjenesteområdene?

SVAR:

- Barnevern og helse & omsorg har størst utfordringer, men også sektorer som skole og barnehage har utfordringer.
- Utfordringene samlet sett størst i småkommunene, men like store utfordringer i mellomstore kommuner og store bykommuner innen barnehage og helse&omsorg.
- På oppvekst/helsefeltet er problemene med **begrenset kapasitet** størst i de store bykommunene og minst i småkommunene. Likt ellers.
- **Manglende kompetanse** er et like stort problem på tvers av kommunegrupperingene

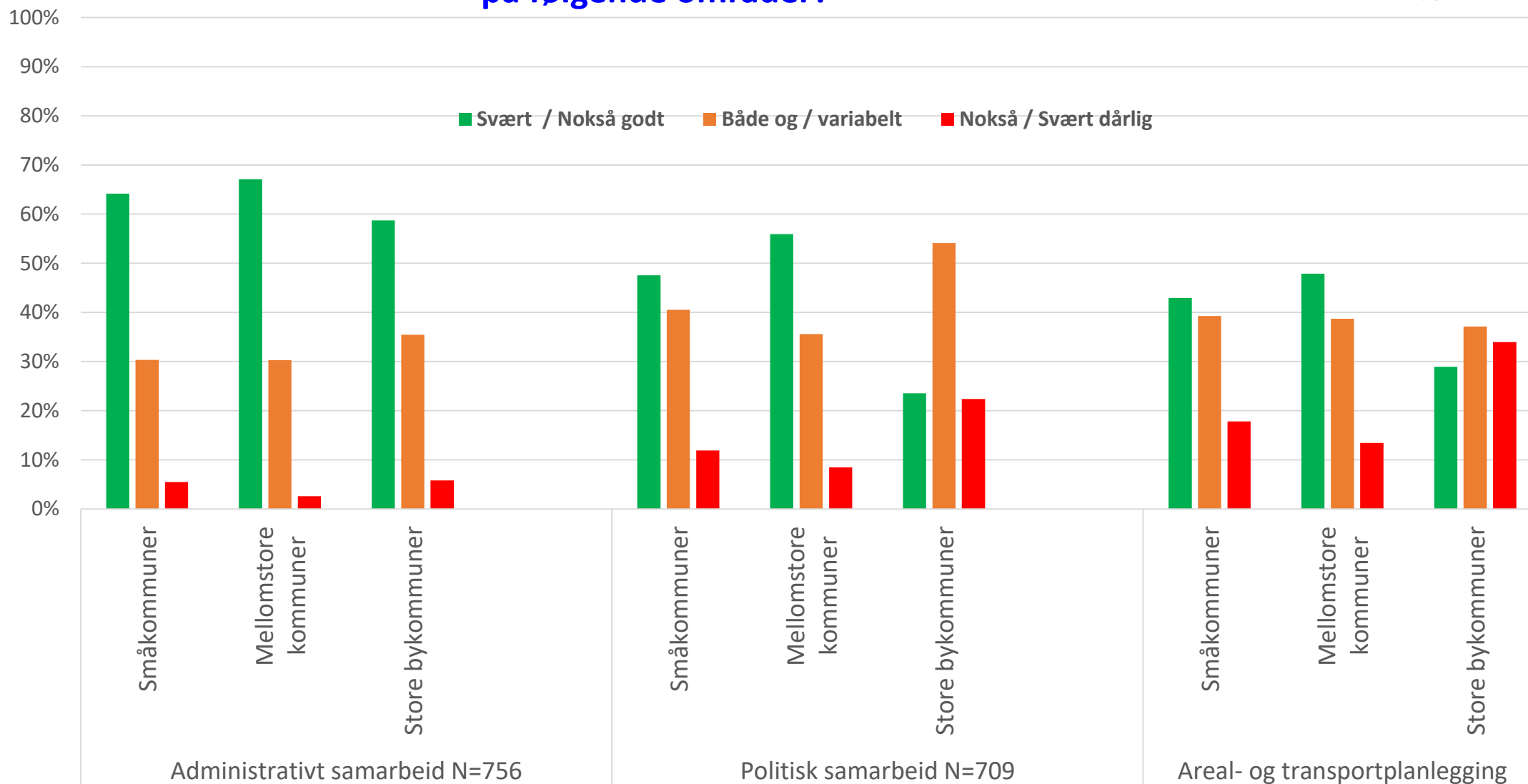
- **”Småkommuneutfordringer” er like mye utfordringer for mellomstore kommuner og store bykommuner i Rogaland.**
- **Årsaker til utfordringene er vel så mye knyttet til geografisk lokalisering og økonomi som til størrelse på kommunen.**

Interkommunalt samarbeid

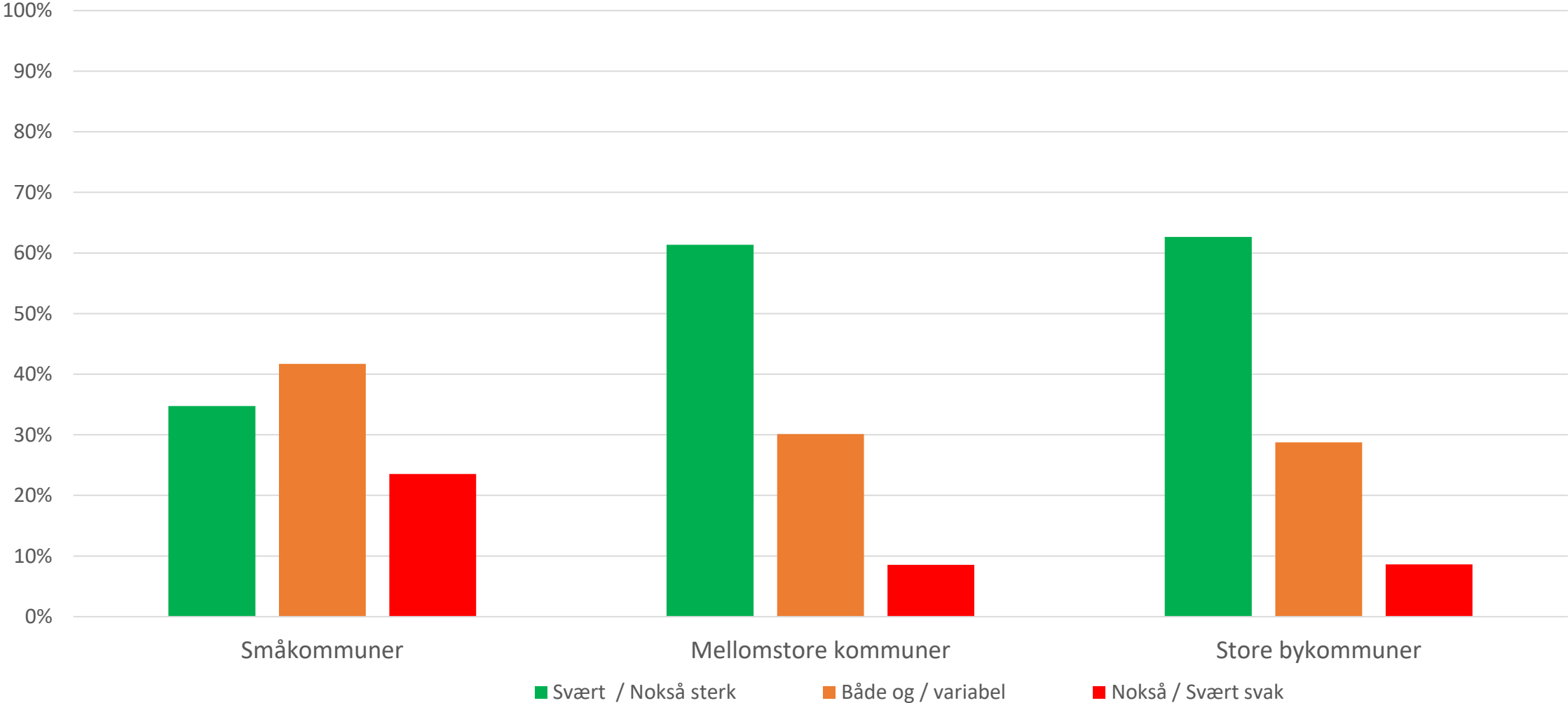

1. Hvor godt eller dårlig vil du si samarbeidet er mellom din og andre kommuner på følgende områder?
2. Hvor sterk eller svak innflytelse vil du si din kommune har på de interkommunale samarbeidsordningene og selskapene din kommune deltar eller er medarbeider i?

Hvor godt eller dårlig vil du si at samarbeidet er mellom din og andre kommuner på følgende områder?

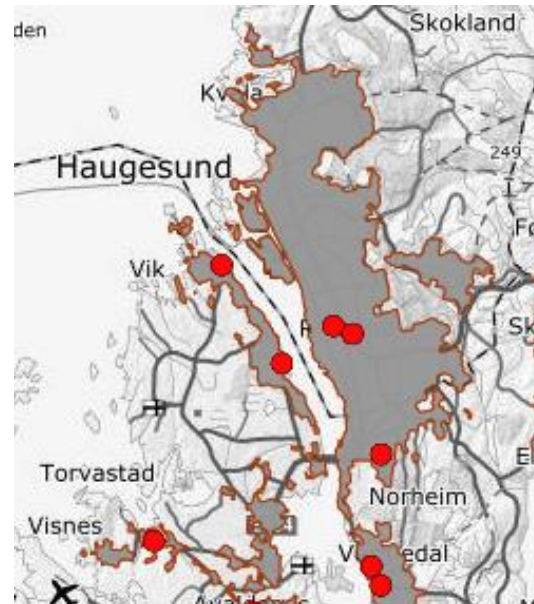
Hvor sterk eller svak innflytelse vil du si at din kommune har på de interkommunale samarbeidsordningene og selskapene din kommune deltar eller er medeier i?

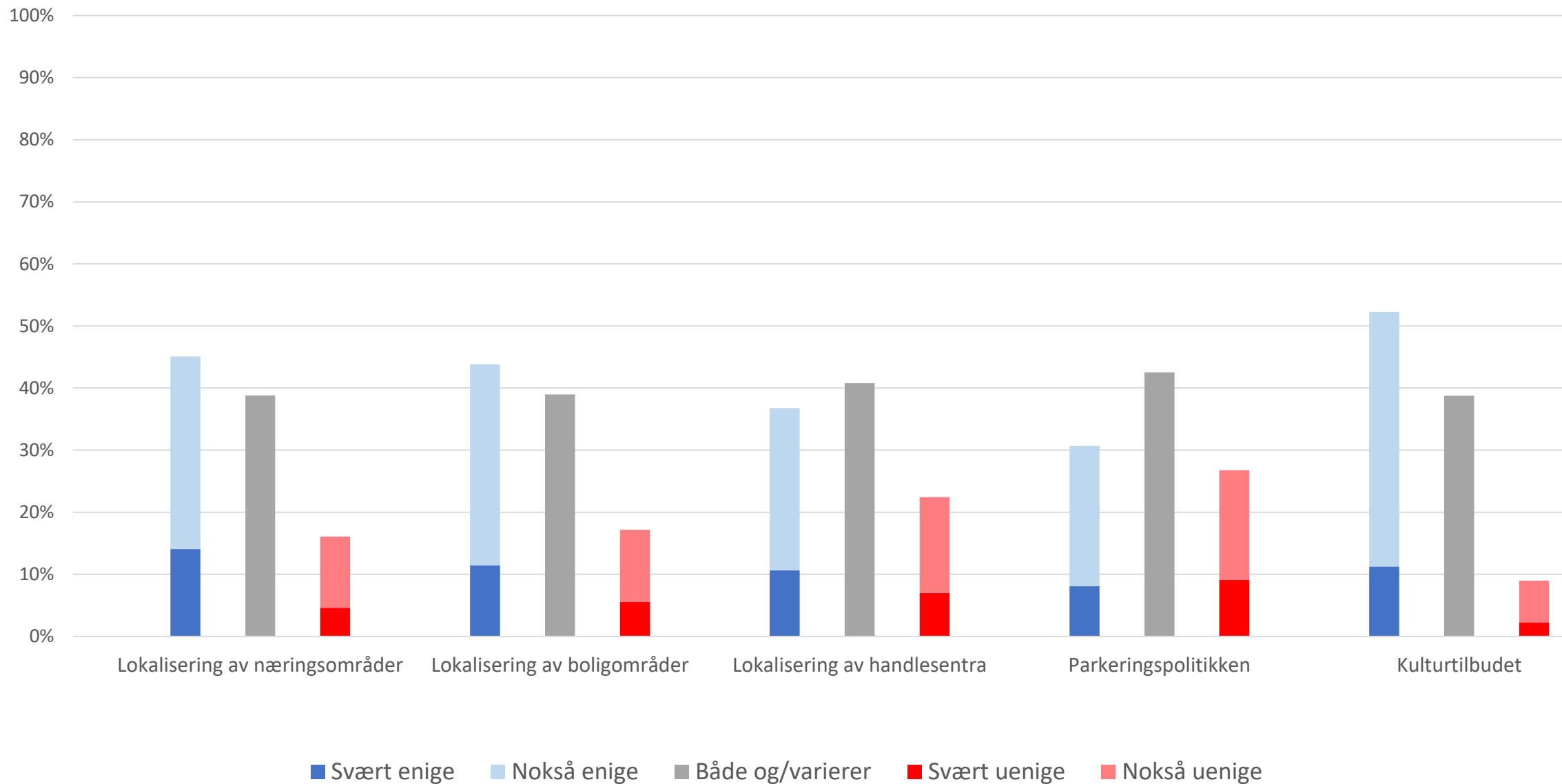
Samarbeid i flerkommunale byområder

- Den bymessige bebyggelsen på Nord-Jæren, i Haugesund og Bryne overskrider kommunegrensene. Dette kalles flerkommunale byområder.
- Her kan det være behov for felles kommunal politikk på flere områder.
- Hvor godt eller dårlig samarbeider kommunene om utviklingen i disse byområdene?

Hvor enig eller uenig er kommunene i dette området når det gjelder følgende spørsmål? (N=482 – 544)

Spørsmål om kommunesammenslåing:

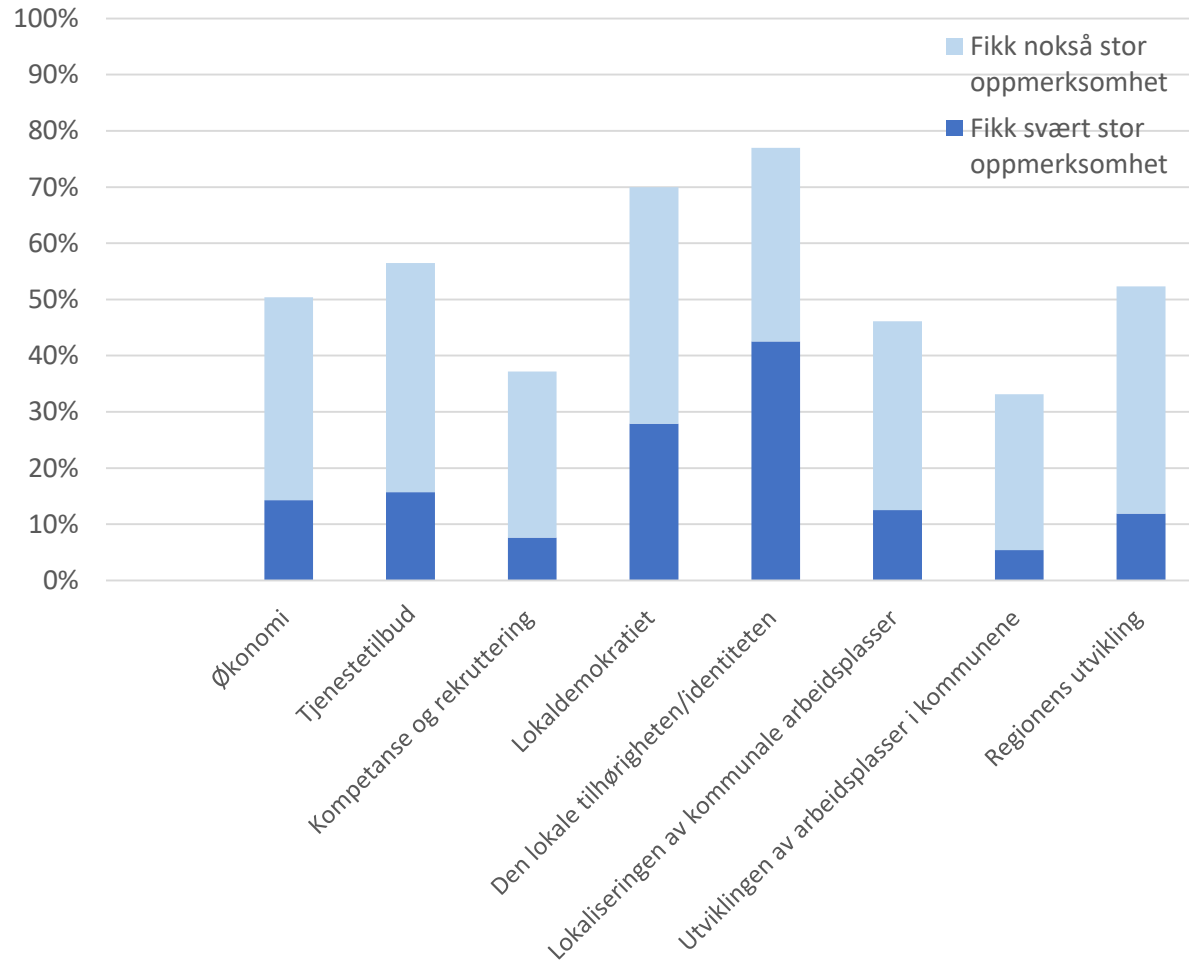

1. Hvilke tema fikk mye eller lite oppmerksomhet i kommunesammenslåingsdebatten i 2016?
2. Hvor viktig bør de samme tema få dersom spørsmålet om kommunesammenslåing skal vurderes på nytt?
3. Hva var / er din mening om en eventuell sammenslåing av din kommune med en eller flere andre kommuner?
4. Ville kommunesammenslåing være mer akseptabelt dersom det etableres bydels- / kommunedels-utvalg med eget budsjett og beslutningsmyndighet i flere, mer omfattende saker enn det som er vanlig i dag?

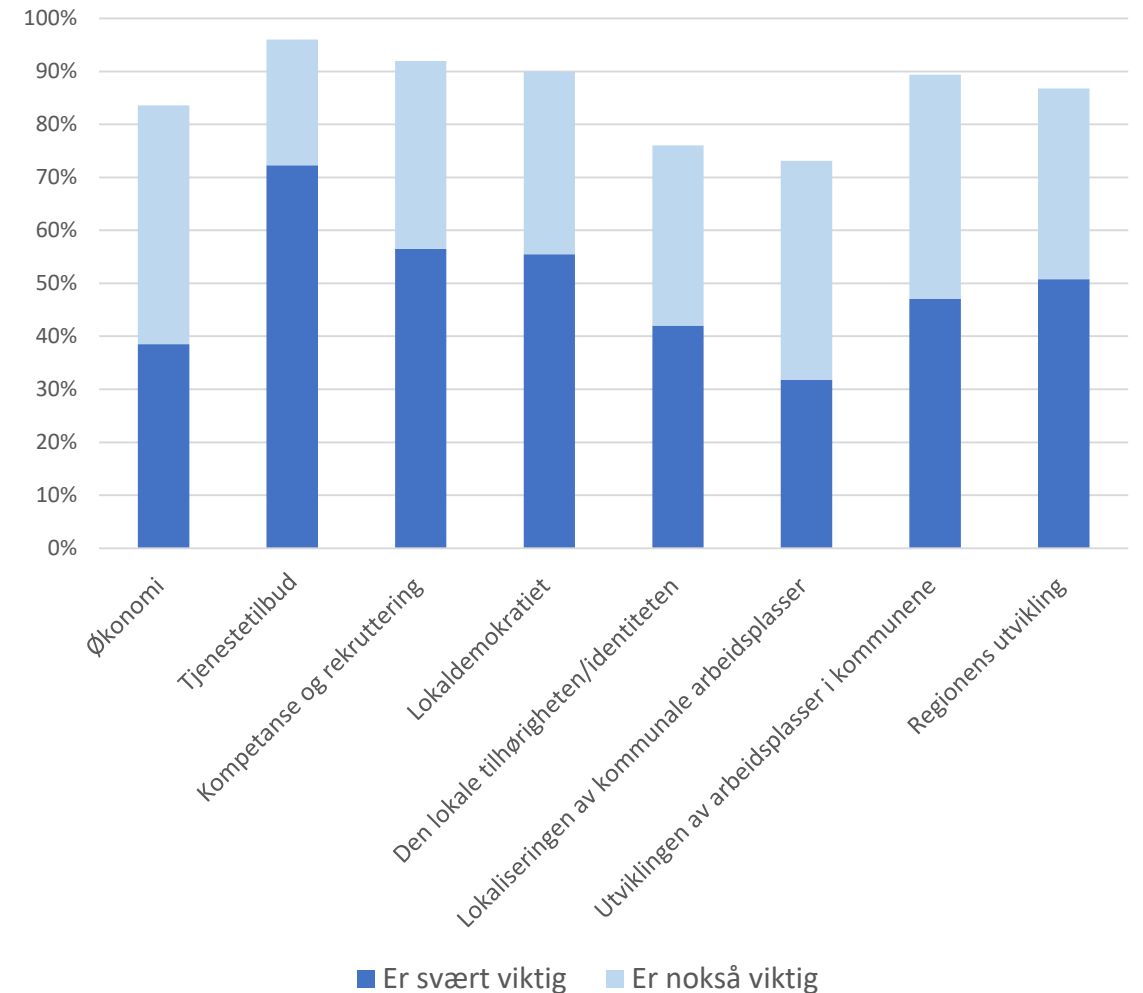
Hvilke tema er viktig i debatten om kommunesammenslåing?

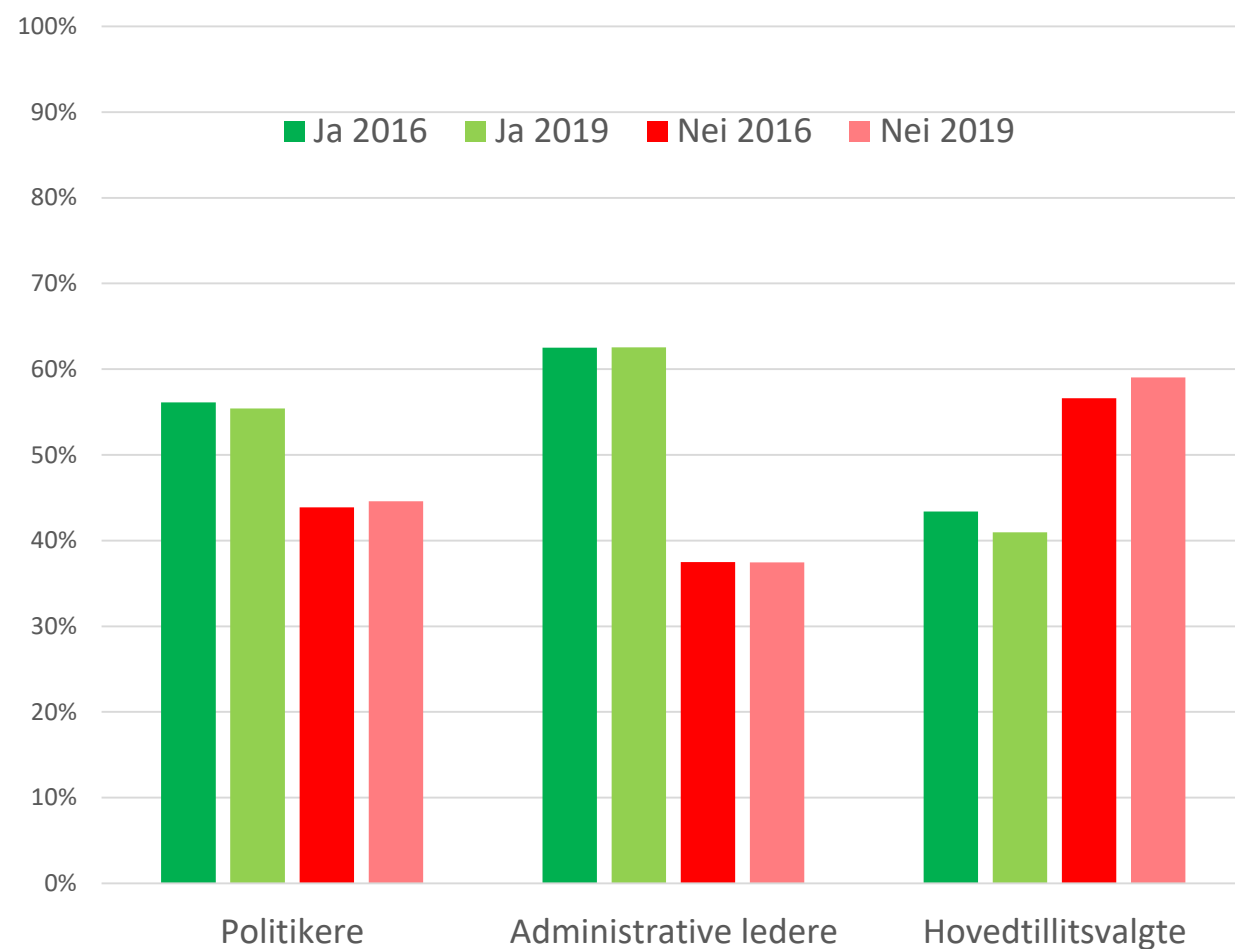
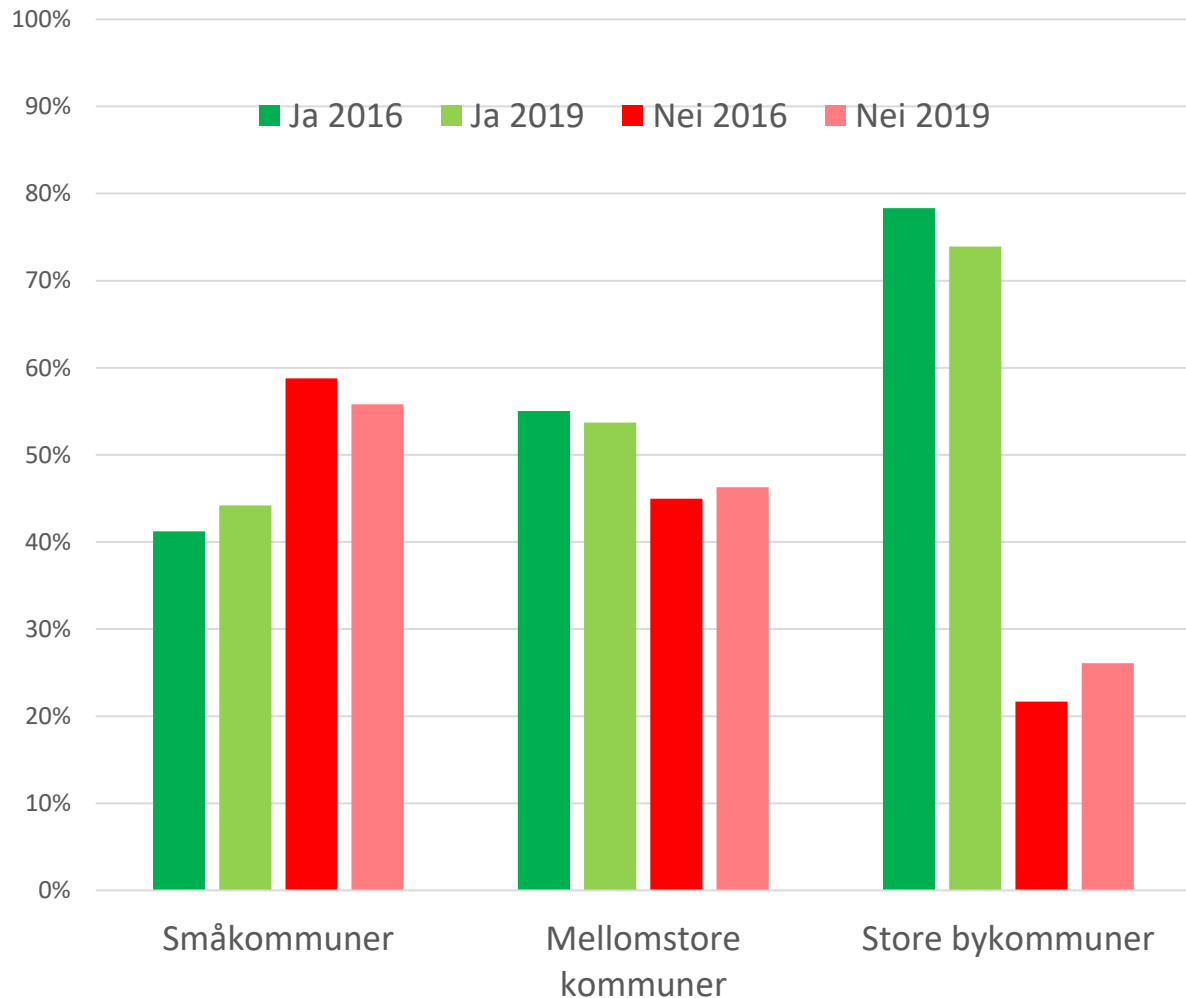
Hvor stor eller liten oppmerksomhet opplevde du følgende tema **fikk i** debatten om kommunesammenslåing i 2016?

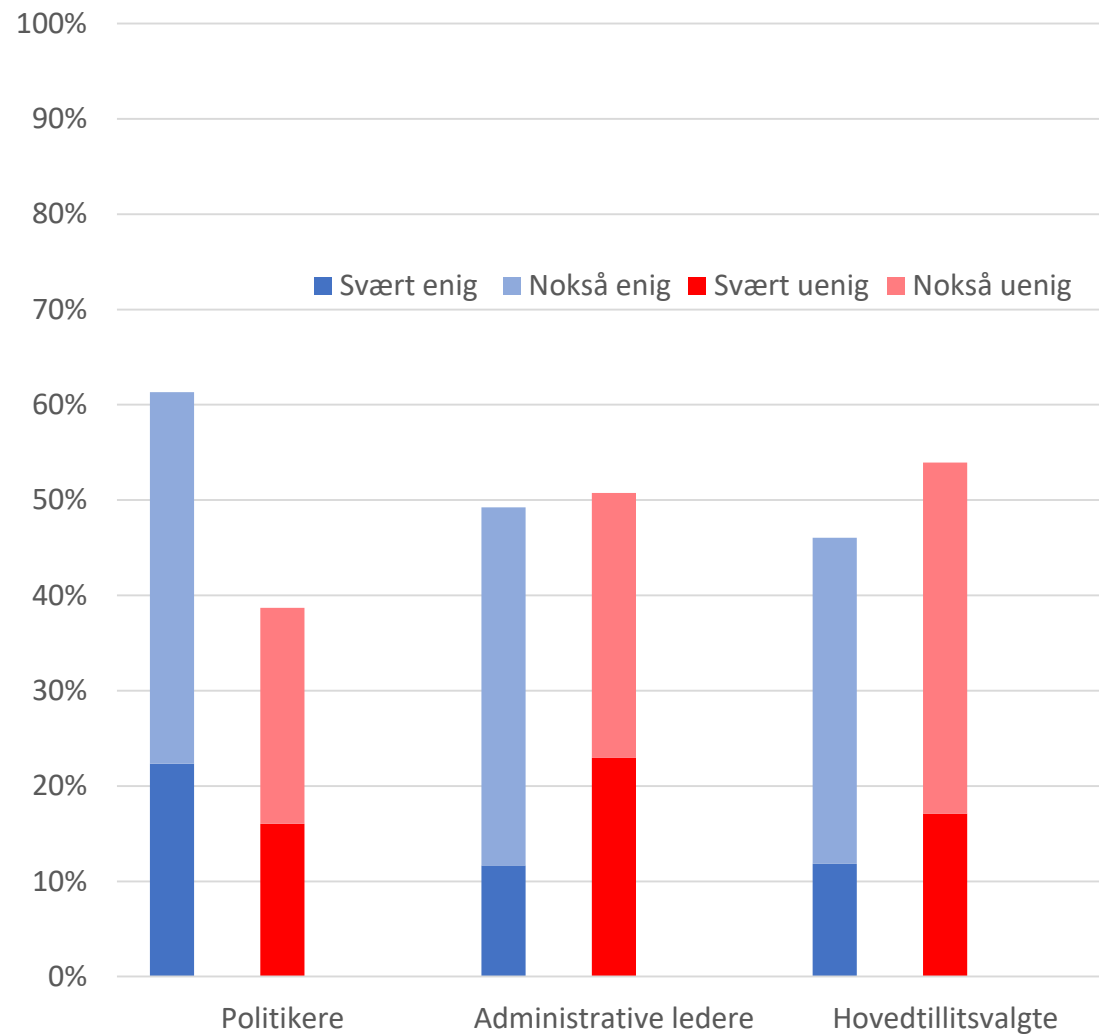
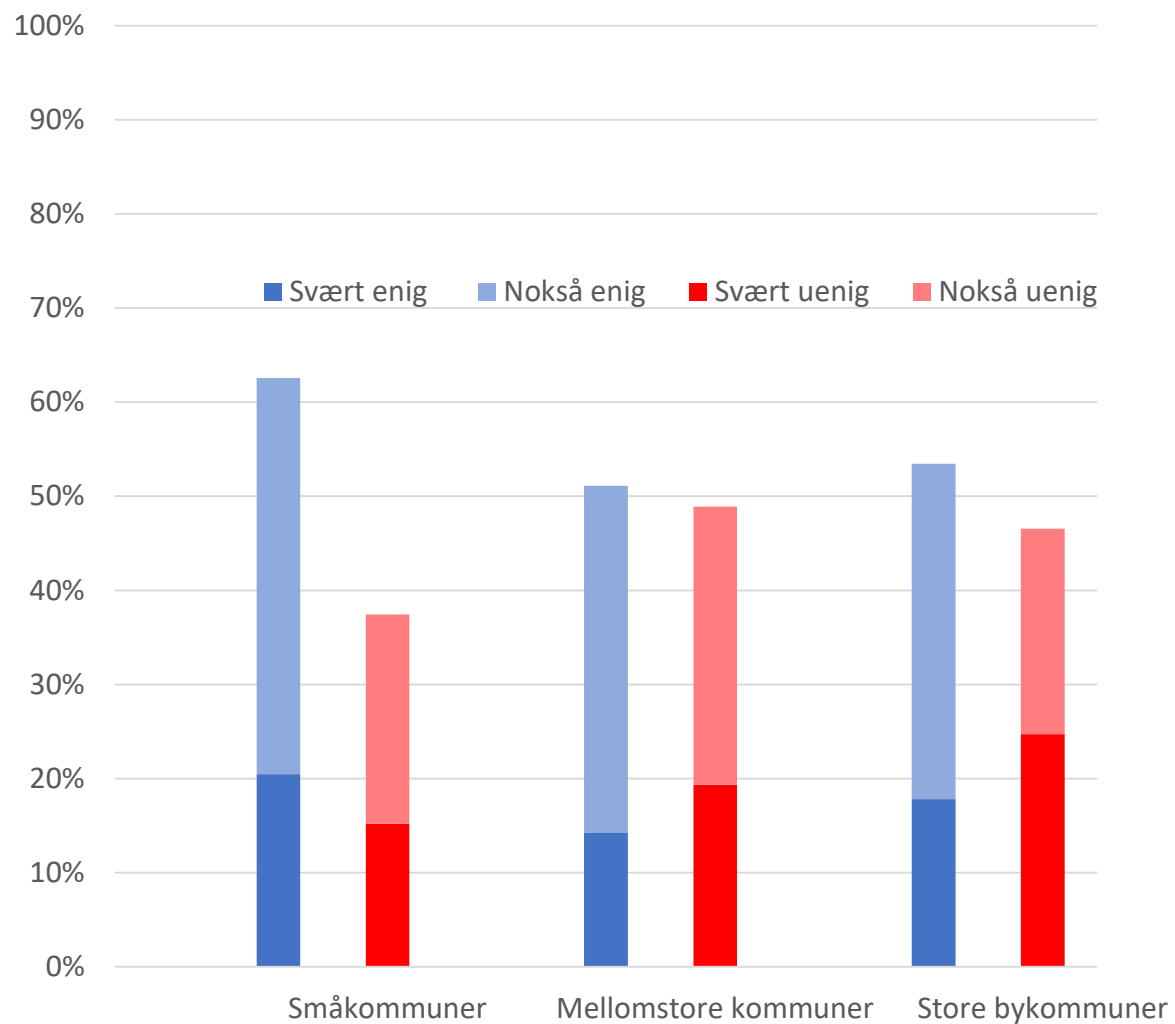
Hvor viktig mener du følgende forhold **bør være** dersom spørsmålet om kommunesammenslåing skal vurderes på nytt?

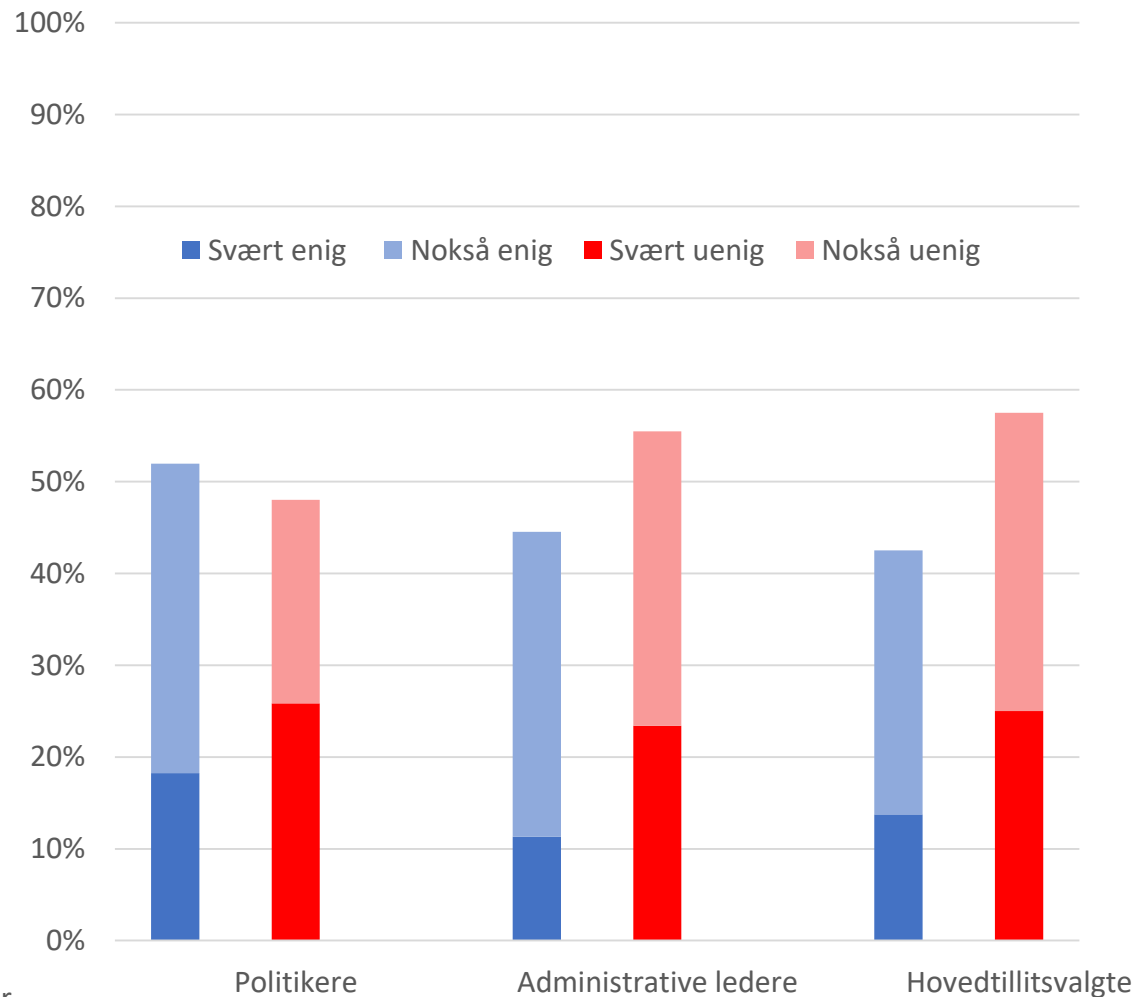
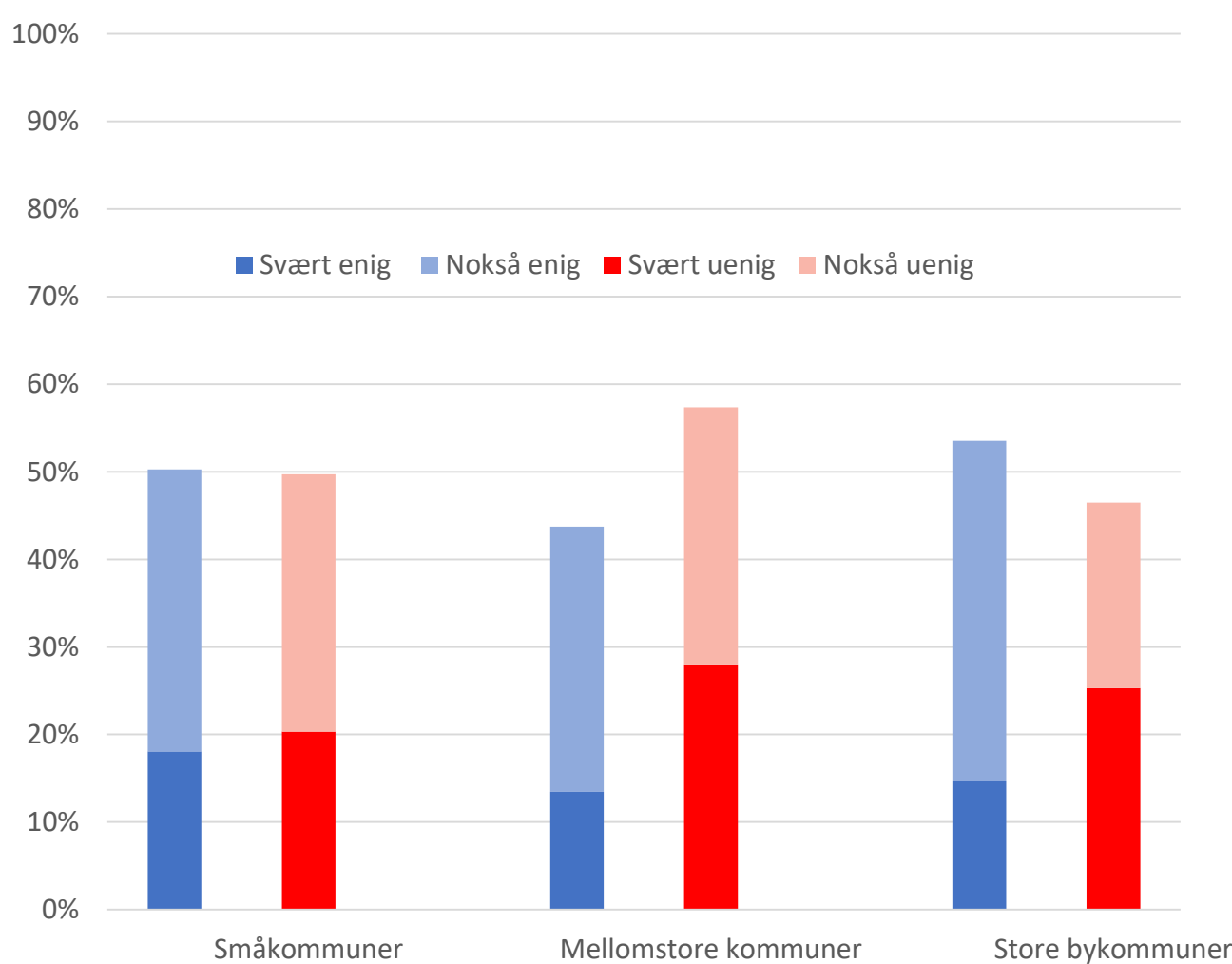
Hva var / er din mening om en eventuell sammenslåing av din kommune med en eller flere andre kommuner? N = 763 - 777

Generelt bør bydels-/ kommunedelsutvalg ha eget budsjett og beslutningsmyndighet i flere, mer omfattende saker enn det som er vanlig i dag

Kommunesammenslåing vil være mer akseptabelt dersom det etableres bydels- / kommunedels-utvalg med eget budsjett og beslutningsmyndighet i flere, mer omfattende saker enn det som er vanlig i dag. N=674

Undersøkelsen gir grunnlag for noen spørsmål til innrettingen av **kommunereformprosessen** i Rogaland:

1. **Ikke én felles, strukturell løsning** på de ulike kommunale utfordringene – det kan være behov for **ulike løsninger på ulike tjenesteområder**
2. «Småkommuneproblemet» gjelder de store også: Geografisk lokalisering og økonomi er viktigere årsaker til manglende kapasitet og kompetanse enn størrelse.
3. Kan det etableres **faste interkommunale samarbeidskonstellasjoner** for flere **ulike** tjenesteområder, samtidig som samarbeidet moderniseres og gis en tydelig rolle og forankring?
4. For Rogaland har styringsutfordringene i **flerkommunale byområder** betydning for 80% av innbyggerne. Kanskje oppmerksomheten i kommunereformprosessen burde dreies mot disse utfordringene?